תנ״ך · אחרונים · מצודת ציון · כתובים

מצודת ציון על תהילים

רבי דוד אלטשולר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מצודת ציון על תהילים

רבי דוד אלטשולר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מצודת-ציון-על-תהילים/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
פרק ב 6
פרק ג 8
פרק ד 8
פרק ה 9
פרק ו 10
פרק ז 10
פרק ח 12
פרק ט 12
פרק י 13
פרק יא 14
פרק יב 15
פרק יג 15
פרק יד 15
פרק טו 16
פרק טז 16
פרק יז 17
פרק יח 18
פרק יט 20
פרק כ 21
פרק כא 21
פרק כב 22
פרק כג 23
פרק כד 24
פרק כה 24
פרק כו 25
פרק כז 25
פרק כח 26
פרק כט 26
פרק ל 27
פרק לא 27
פרק לב 28
פרק לג 29
פרק לד 30
פרק לה 31
פרק לו 32
פרק לז 33
פרק לח 35
פרק לט 36
פרק מ 37
פרק מא 38
פרק מב 39
פרק מג 40
פרק מד 40
פרק מה 42
פרק מו 43
פרק מז 44
פרק מח 44
פרק מט 45
פרק נ 46
פרק נא 48
פרק נב 48
פרק נג 49
פרק נד 49
פרק נה 50
פרק נו 51
פרק נז 52
פרק נח 52
פרק נט 53
פרק ס 54
פרק סא 55
פרק סב 56

פרק סג 56
פרק סד 57
פרק סה 58
פרק סו 59
פרק סז 59
פרק סח 60
פרק סט 63
פרק ע 64
פרק עא 65
פרק עב 65
פרק עג 66
פרק עד 68
פרק עה 70
פרק עו 71
פרק עז 72
פרק עח 73
פרק עט 77
פרק פ 77
פרק פא 79
פרק פב 80
פרק פג 80
פרק פד 81
פרק פה 82
פרק פו 83
פרק פז 83
פרק פח 84
פרק פט 85
פרק צ 87
פרק צא 88
פרק צב 89
פרק צג 90
פרק צד 91
פרק צה 92
פרק צו 92
פרק צז 93
פרק צח 93
פרק צט 94
פרק קא 94
פרק קב 94
פרק קג 96
פרק קד 96
פרק קה 98
פרק קו 99
פרק קז 101
פרק קח 103
פרק קט 104
פרק קי 105
פרק קיא 106
פרק קיב 106
פרק קיג 106
פרק קיד 107
פרק קטו 107
פרק קטז 108
פרק קיח 109
פרק קיט 110
פרק קכ 116
פרק קכא 116
פרק קכב 116
פרק קכג 117
פרק קכה 117
פרק קכו 117
פרק קכז 118
פרק קכח 118
פרק קכט 118

פרק קל 119
פרק קלא 119
פרק קלב 119
פרק קלג 120
פרק קלה 120
פרק קלו 121
פרק קלז 121
פרק קלח 122
פרק קלט 122
פרק קמ 125
פרק קמא 126
פרק קמב 126
פרק קמג 127
פרק קמד 128
פרק קמה 129
פרק קמו 129
פרק קמז 130
פרק קמח 131
פרק קמט 132
פרק קנ 132

פרק א

פסוק א

אשרי. ענין שבח ותהלה כמו כי אשרוני בנות (בראשית ל׳:י״ג):

לצים. מלשון מליצה כי המלעיג בבני אדם או באורח יושר דרכו להטעים אמריו במיטב הדבור להכניס בלב:

פסוק ב

יהגה. פעם תשמש ענין מחשבה כמ״ש והגיון לבי (לקמן י״ט) ופעם תשמש ענין דבור כמ״ש ולשוני תהגה (לקמן ל״ה):

פסוק ג

שתול. נטוע כמו שתולים בבית ה׳ (לקמן צ״ב):

על. סמוך עמו והחונים עליו (במדבר ב׳):

פלגי מים. אמת המים כמו נהר פלגיו (לקמן מ״ו) ע״ש שהוא מתפלג ומתפרש ללכת אילך ואילך:

יבול. יכמוש כמו כאלה נובלת עליה (ישעיהו א׳:ל׳):

פסוק ד

כמוץ. היא פסולת התבואה כמו כמוץ יסוער מגורן (הושע י״ג:ג׳):

תדפנו. ענין דחיפה והכאה כמו קול עלה נדף (ויקרא כ״ו:ל״ו):

פסוק ו

יודע. ענין השגחה כמו וידע אלהים (שמות ב׳):

פרק ב

פסוק א

רגשו. ענין קבוץ והמון רב וכן מרגשת פועלי און (לקמן ס״ד):

ולאומים. האומות כמו ולאם מלאם יאמץ (בראשית כ״ה:כ״ג):

יהגו. ידברו:

ריק. דבר שאין בו ממש:

פסוק ב

ורוזנים. שרים:

נוסדו. ענין עצה כמו נמתיק סוד (לקמן נ״ה) ע״ש שהעצה נעשה בסוד לבל יגולה או לפי שהעצה להמעשה הוא כהיסוד לבנין:

פסוק ג
ננתקה. ענין העתק ממקומו כמו נתקו מוסרות (ירמיה ה'):
מוסרותימו. הם קשורי רצועי העול:
עבותימו. חבלים עבות בת ג' יתרים:

פסוק ד
למו. להם ר"ל עליהם:

פסוק ה
אלימו. אליהם:
יבהלמו. מלשון בהלה:

פסוק ו
ואני. הוי"ו במקום אבל כמו ועבדיך באו לשבר אוכל (בראשית מ"ב:י'):
נסכתי. ענין ממשלה כמו נסיכי סיחון (יהושע י"ג):

פסוק ז
אל חק. את חוק וכן וירדפו אל מדין (שופטים ז':כ"ה):
חק. מלשון חקיקה וכתיבה:

פסוק ח
אפסי. קצות כי בקצה הארץ כאלו אפס וכלה:

פסוק ט
תרועם. תשברם כמו ורעות רוח (קהלת א'):
יוצר. אומן חרס:
תנפצם. ענין הפזור עם השבר ורצוץ וכן ונפוץ הכדים (שופטים ז'):

פסוק יא
ברעדה. בפחד ורתת:

פסוק יב
נשקו. מלשון תשוקה וחמדה:
בר. מלשון ברור ונקי:
יאנף. מלשון אף וכן כי אנפת בי (ישעיהו י"ב:א'):

פרק ג

פסוק א
מזמור. מלשון זמר:

פסוק ג
סלה. ענינו בכ"מ כמו לעולם:

פסוק ד
מגן. ענין מחסה כהמגן הזה המציל את הלובשו ממכת חרב וחנית:
בעדי. כנגדי:

פסוק ו
הקיצותי. הערה משינה:

פסוק ז
שתו. שמו וכן שתו בשמים פיהם (לקמן ע"ג):

פסוק ח
לחי. הוא המקום הסמוך אל העין מתחת:

פרק ד

פסוק א
למנצח. בעלי השיר יקראו מנצחים כי דרכם לנצח זה את זה בהרמת הקול ובהכרעתו:
בנגינות. מלשון נגינה וזמר העשוי בהכרעת הקול:

פסוק ג
איש. ר"ל גדול וחשוב וכן הלא איש אתה (שמואל א' כ"ו):
עד מה. עד מתי כמו עד מה ה' תאנף (לקמן ע"ט):

פסוק ד
הפלה. הפריש כמו והפליתי ביום ההוא (שמות ל"ב):

פסוק ה
רגזו. ענין תנועת הרעדה כמו שמעו עמים ירגזון (שם ט"ז):
ודמו. ושתקו כמו וידום אהרן (ויקרא י'):

פסוק ז
נסה. מלשון נס וכלונס וענינו הרמה והגבהה:

פסוק ח
תירושם. מלשון תירוש והוא ענבי היין:

פסוק ט
לבדד. יחידי כמו בטח בדד (דברים ל"ג:כ"ח) ור"ל מבלי פחד כי המתפחד מתירא לשבת יחידי:

פרק ה

פסוק א
הנחילות. מלשון נחיל של דבורים (ב"ק קי"ד) והוא שם כלי זמר אשר קולו נשמע כשריקת הדבורים:

פסוק ב
האזינה. הטה אוזן לשמוע:

פסוק ג
הקשיבה. עניין שמיעה:

שועי. צעקתי:

פסוק ד
ואצפה. ואקוה:

פסוק ה
יגורך. ידור עמך:

פסוק ו
הוללים. שוטים וערבבי הדעת וכן ודעת הוללות וסכלות (קהלת א':י"ז):

און. עמל ושקר:

פסוק ט
שוררי. ענין הבטה כמו לא תשורני עין (איוב ז'):

פסוק י
נכונה. מלשון נכון וישר:

קרבם. תוך לבם:

הוות. שבר כמו עד יעבור הוות (לקמן נ"ז):

גרונם. צוארם כמו קרא בגרון (ישעיה נ"ח):

יחליקון. ענין דברים רכים:

פסוק יא
האשימם. מלשון אשמה:
מרו. מלשון מרי ומרד:

פסוק יב
ותסך. מלשון סכך:
ויעלצו. וישמחו:

פסוק יג
כצנה. דומה הוא למגן:
תעטרנו. ענין סבוב וכן עוטרים אל דוד (שמואל א' כג) ע"ש שהעטרה מסבבת את הראש:

פרק ו

פסוק א
השמינית. כלי זמר בעלת שמונה נימין:

פסוק ג
אומלל. ענין כריתה כמו ימולל ויבש (לקמן צ') והוא מלשון מילה:

פסוק ה
חלצה. שלוף והוא כמו חלץ מהם (הושע ה'):

פסוק ז
אשחה. ענין שחיה במים כמו כאשר יפרש השוחה לשחות (ישעיה כ"ה):
ערשי. מטתי כמו ערש יצועי (לקמן קל"ב):
אמסה. מלשון המסה והתכה:

פסוק ח
עששה. לשון בליה ורקבון וכן ועצמי עששו (לקמן ל"א):
עתקה. ענין יושן כמו והדברים עתיקים (ד"ה א' ד):

פרק ז

פסוק א
שגיון. מלשון שגיאה:
שר. מלשון שירה:

על דברי. ענין בעבור כמו על דבר כזבי (במדבר כ"ה):

פסוק ג
פורק. ענין שבירה כמו ופרסיהן יפרק (זכריה י"א):

פסוק ה
ואחלצה. אוציא ואשלוף:

צוררי. מלשון אויב:

ריקם. רצה לומר בחנם:

פסוק ו
ירדף. הוא לשון מורכב מן יפעול ויפעיל:

חיי. רצה לומר כל ימי חייו:

פסוק ח
ועליה. בעבורה:

פסוק י
יגמר. מלשון גמר וסוף:

נא. עתה:

פסוק יא
מגיני. ענין מחסה כגבור על המגן:

פסוק יב
זועם. ענין כעס:

פסוק יג
ילטוש. יחדד כמו לוטש כל חורש (בראשית ד':כ"ב):

פסוק יד
לדולקים. לרודפים כמו דלקת אחרי (שם ל"א):

פסוק טז
בשחת. בבור כמו כורה שחת (משלי כ"ו):

פסוק יז
קדקדו. הוא אמצעית הראש שם יחולק השער אילך ואילך:

פרק ח

פסוק א
הגיתית. כלי זמר הבאה מגת:

פסוק ב
תנה. כמו נתת עתיד במקום עבר וכמוהו רבים במקרא:

פסוק ג
עוללים. אף במעי אמן יקראו עוללים כמו כעוללים לא ראו אור (איוב ג׳:ט״ז):

פסוק ה
תפקדנו. תזכרנו וכפל הדבר במ״ש:

פסוק ז
שתה. שמת:

פסוק ח
צנה. מלשון צאן:

ואלפים. פרים, כמו שגר אלפיך (דברים כ׳):

שדי. כמו שדה בה״א:

פרק ט

פסוק א
לבן. שם אדם נלחם עם דוד וכשמת אמר עליו שירה:

פסוק ג
אשמחה ואעלצה. כפל הדבר במ״ש:

פסוק ה
משפטי ודיני. להתמדת הדבר כפל במ״ש:

לכסא. כמו בכסא ובא הלמ״ד במקום הבי״ת וכן כי בוחר אתה לבן ישי (ש״א כ׳) ומשפטו בבן ישי:

פסוק ו
גערת. ענין זעקת נזיפה:

פסוק ז
נתשת. ענין עקירה והריסה כמו לנתוש ולנתוץ (ירמיה א׳):

פסוק י
משגב. חוזק:

לדך. מושבר וכתוש כמו דכאי רוח (לקמן ל"ד):

לעתות. מלשון עת:

פסוק יב
עלילותיו. מעשיו:

פסוק יג
ענוים. שפל הרוח:

פסוק טז
ברשת. פח יקוש:

פסוק יז
נוקש. מל' מוקש:

הגיון. ענינו מחשבה כמו והגיון לבי (לקמן י"ט):

פסוק יח
לשאולה. כן יקרא הגיהנם:

פסוק כ
אנוש. הוא שם משמות האדם ויורה על חולשו שהוא מל' ואנוש הוא (ירמיה י"ז):

פניך. כעסך כמו פני ה' (לקמן ל"ד):

פסוק כא
מורה. השלכה כמו ירה בים (שמות ט"ו):

פרק י

פסוק א
תעלים. מל' העלמה:

פסוק ב
ידלק. ירדוף וכן כי דלקת אחרי (בראשית ל"א):

במזמות. ענין מחשבה:

פסוק ג
הלל. ענין שבח כמו ויהללו אותה (שם י"ב):

ובוצע. הגזלן כמו הוי בוצע בצע (חבקוק ב':ט'):

נאץ. בזה כמו כי נאצו האנשים את מנחת ה' (ש"א ב'):

פסוק ה

יחילו. יצליחו כמו לא יחיל טובו (איוב ב'):

פסוק ז

אלה. שבועה כמו ושמעה קול אלה (ויקרא ח'):

ותוך. ענין מרמה הנסתר בתוך הלב:

פסוק ח

לחלכה. ענינו כענין עני וחלוש ודומה לו במקראות שלאחריו:

יצפנו. יסתירו כמו יצפון לצדיק (משלי י"ג):

פסוק ט

לחטוף. ענין מהירות הלקיחה כמו וחטפתם לכם (שופטים כ"א):

פסוק י

ידכה. ענין כתיתה:

ישוח. מלשון שיחה וכפיפה כמו שחה לעפר (לקמן מ"ד):

בעצומיו. בחזקו כמו ועצם כחו (דניאל ח'):

פסוק יח

ודך. כחוש ומעונה:

לערוץ. לשבור כמו אל תערוץ (יהושע א'):

פרק יא

פסוק ב

יתר. חבל הקשת כמו שבעה יתרים (שופטים ט"ז, ה):

לירות. להשליך כמו ירה בים (שמות ט"ו):

במו. כמו בתוך:

אופל. חשך:

פסוק ג

השתות. היסודות כמו והיו שתותיה מדוכאים (ישעיה י"ט):

פסוק ד

עפעפיו. כן יקרא אישון העין:

פסוק ו
פחים. רשתות כמו מפח יקוש (לקמן צ״א):
זלעפות. רעדה כמו זלעפה אחזתני (לקמן קי״ט):
מנת. חלק ומתנה כמו והיה לך למנה (שמות כ״ט):

פרק יב

פסוק ב
פסו. אפסו וכלו:

פסוק ד
גדולות. חשובות ויקרות כמו אשה גדולה (מ״ב ד׳):

פסוק ו
משוד. ענין עושק:
מאנקת. ענין צעקה כמו אנקת אסיר (לקמן ע״ט):

פסוק ז
בעליל. במקום מגולה ובמשנה בין שנראה בעליל (ר״ה כ״א):
לארץ. כמו בארץ:

פסוק ט
כרום. כמו כראם והוא מין החיה:
זלות. מלשון זולל ורעבתן:

פרק יג

פסוק ב
עד אנה. עד מתי:
נצח. לעולם:

פסוק ה
יכלתיו. מל׳ יכולת וכח:

פרק יד

פסוק א
נבל. אדם פחות ושפל:

עלילה. פעולה:

פסוק ב
השקיף. ענין הבטה:

פסוק ג
נאלחו. נבאשו כמו נתעב ונאלח (איוב ט"ו):

גם. הוא כענין אפילו:

פסוק ז
בשוב. ענין ההשקט כמו בשובה ונחת (ישעיה ל'):

שבות. מלשון שבי:

פרק טו

פסוק ג
רגל. ענין רכילות ולה"ר כמו וירגל בעבדך (ש"ב י"ט):

לא נשא. לא הטיל:

פסוק ד
ימיר. מלשון תמורה וחלוף:

פסוק ה
בנשך. ברבית:

פרק טז

פסוק א
מכתם. מלשון כתם והוא הזהב הטוב ורצה לומר שהיה המזמור הזה חביב לפניו ככתם:

פסוק ד
מהרו. ענין מתן כמו כמוהר הבתולות (שמות כ"ב):

אסיך נסכיהם. ענין זריקה:

פסוק ו
חבלים. כן יקראו המחוזות וכן מחבל בני יהודה (יהושע י"ט:ט') ע"ש כי בחבל יחולק נחלה:

שפרה. ענין היופי כמו אמרי שפר (בראשית מ"ט):

פסוק ח
שויתי. שמתי כמו משוה רגלי (לקמן י"ח):

פסוק יא
נעימות. ענין מתיקות וערבות:

פרק יז

פסוק ג
פקדת. ענין זכרון והשגחה כמו וה' פקד (בראשית כ"א):
זמותי. ענין מחשבה:

פסוק ה
אשרי. הרגלים הפוסעים וכן לא תמעד אשוריו (לקמן ל"ז):
במעגלותיך. בנתיבותיך:
נמוטו. ענין המעדה ונטיה לנפול כמו לעת תמוט רגלם (דברים ל"ב:ל"ה):
פעמי. רגלי כמו מה יפו פעמיך (ש"ה ז'):

פסוק ז
הפלה. ענין הפרשה:
ממתקוממים. מהקמים למולך:

פסוק ח
כאישון בת עין. הוא השחור יקרא אישון על שנראה בו צורת איש קטן והנו"ן יורה על קוטן הדבר ושם העצם הוא בת עין והוא גלגל העין משם בא האור וכפל הדבר בשמות נרדפים וכמו אדמת עפר (דניאל י"ב):

פסוק יא
אשורנו. רגלינו:

פסוק יב
יכסוף. יחמוד כמו נכסוף נכספת (בראשית ל"א):

פסוק יד
מחלד. ענין זמן כמו מה חלד (לקמן פ"ט):
יתרם. יתרון ומרבית העושר:
לעוליליהם. לבניהם קטנים:

פרק יח

פסוק ב

ארחמך. ענין אהבה וחיבה:

פסוק ג

ומצודתי. מגדל גבוה וחזק:

ומפלטי. ענין הצלה:

צורי. חזקי כצור וסלע וכפל דברו:

וקרן. דרך המקרא לכנות החוזק בקרן ע"ש שבעלי הקרנים יתחזקו בהם בהלחמם עם מי:

פסוק ה

אפפוני. סבבוני כמו כי אפפו עלי (לקמן מ'):

חבלי. מכאובי כמו חבלי יולדה (הושע י"ג):

ונחלי. מלשון חולי כמו נחלה מכתך (נחום ג'):

בליעל. כמו בלי עול שפרקו עול שמים:

פסוק ו

קדמוני. באו לפני:

פסוק ח

ותגעש. ענין התנודה והתנועה כמו כנהרות יתגעשו מימיו (ירמיהו מ"ו:ז'):

פסוק ט

עלה עשן. הוא ענין כעס ואמר בלשון הנופל באדם שע"י חמום הכעס נראה כעין עשן יוצא מנחירי האף וכן יעשן אפך (לקמן ע"ד):

פסוק י

וערפל. אופל הענן:

פסוק יא

כרוב. מלאך ורז"ל אמרו כרביא (חגיגה י"ג) והוא תרגום של נער כי דמות אדם להנה:

וידא. ענין עפיפה ופריחה כמו כאשר ידאה הנשר (דברים כ"ח:מ"ט):

פסוק טו

רב. ענין השלכת חצים כמו רובה קשת (בראשית כ"א):

פסוק טז

אפיקי. הם המים הנגרים בחוזק כמו כאפיקים בנגב (לקמן קכ"ו):

פסוק יז
ימשני. ענין הוצאה כמו מן המים משיתהו (שמות ב׳:י׳):

פסוק יט
אידי. ענין צער ומקרה רע כמו הלא איד לעול (איוב ל״א:ג׳):

פסוק כא
כבור. מלשון ברור ונקי:

פסוק כג
מני. ממני:

פסוק כו
גבר. איש כמו דרך גבר בעלמה (משלי ל׳:י״ט):

פסוק כז
עקש. עקום:

תתפתל. גם הוא ענין עקום כמו דור עקש ופתלתל (דברים ל״ב):

פסוק כט
יגיה. יזריח ויאיר:

פסוק ל
אדלג. אקפץ:

שור. חומה כמו בנות צעדה עלי שור (בראשית מ״ט:כ״ב):

פסוק לב
צור. ענין חוזק:

זולתי. בלתי:

פסוק לג
המאזרני. מלשון אזור וחגורה:

חיל. כח:

פסוק לד
משוה. משים כמו שויתי עד בקר (ישעיהו ל״ח:י״ג):

פסוק לה
ונחתה. מלשון תחת ושבר:

פסוק לז
מעדו. ענין השמטה מן המקום:

קרסולי. תרגום של כרעים הוא קרסולין:

פסוק לט
אמחצם. ענין חבורה ומכה כמו מחץ ראש (לקמן ק״י):

פסוק מ
תכריע. ענינו הנפילה על הברכים:

פסוק מא
עורף. הוא אחורי הפנים:

אצמיתם. אכריתם כמו אותו אצמית (לקמן ק״א):

פסוק מג
ואשחקם. ענין כתישה כמו ושחקת ממנה הדק (שמות ל׳):

אריקם. מלשון ריקן:

פסוק מו
יבולו. יכמשו:

יחרגו. הוא הפוך מלשון חגר וכמו כבש כשב:

פסוק מז
צורי. מלשון צור ר״ל חזקי:

פסוק מח
וידבר. מלשון הנהגה כמו דבר אחד לדור:

פסוק נא
מגדל. מלשון גדול:

פרק יט

פסוק ג
יביע. ידבר כמו יביעון בפיהם (לקמן ל״ט):

יחוה. יגיד כמו אחוה דעי (איוב ל״ב):

פסוק ה
קום. ר״ל הבנין שלהם הנעשה בנטיית קו המשקל:

מליהם. אמריהם כמו אין מלה בלשוני (לקמן קל״ט):

פסוק ז
ותקופתו. מלשון הקפה וסבוב:

פסוק ח
משיבת. ענין הנחה והשקטה כמו למשיב נפש (רות ד'):

פסוק ט
ברה. מל' ברור ונקי:

פסוק יא
ונפת. ענין הזלה כמו נופת תטופנה (ש"ה ד'):
צופים. כן יקראו חלות הדבש וכן צוף דבש (משלי י"ז) וכפל דבורו:

פסוק יב
עקב. ענין שכר וגמול שהוא סוף המעשה כהעקב הזה שהוא סוף הגוף וכן עקב תשמעון (דברים ז'):

פסוק יד
איתם. מל' תם ושלם:

פרק כ

פסוק ג
יסעדך. מל' סעד ותמיכה:

פסוק ד
ידשנה. מל' דשן:

פסוק ו
נדגול. מל' דגל:

פסוק ט
ונתעודד. ענין רוממות וחזוק כמו מעודד ענוים ה' (לקמן קמ"ז):

פרק כא

פסוק ג
וארשת. ענין מבטא ואמירה ואין לו דומה במקרא ובפייט של ר"ה ארשת שפתינו:

פסוק ד
תשית. תשים:
לראשו. בראשו:

פסוק ו
תשוה. תשים:

פסוק ז
תחדהו. מלי חדוה ושמחה כמו ויחד יתרו (שמות י״ח):

פסוק ט
תמצא. תספיק כמו ומצא להם (במדבר י״א):

פסוק י
תשיתמו. תשים אותם:

יבלעם. מלשון בליעה והשחתה:

פסוק יג
שכם. חלק כמו שכם אחד (בראשית מח):

במיתריך. הוא חבל הקשת כמו על יתר (לעיל יא):

פרק כב

פסוק א
אילת השחר. שם כלי זמר ידוע אז אצלם:

פסוק ח
יפטירו. ענין פתיחה כמו פוטר מים (משלי י״ז):

פסוק י
גוחי. ענין הוצאה והמשכה כמו ותגח בנהרותיך (יחזקאל ל״ב):

פסוק יג
אבירי בשן. פרים חזקים הרועים בבשן כי שם מרעה שמן וטוב:

פסוק יד
פצו. פתחו כמו פצו שפתי (לקמן ס״ו):

פסוק טו
כדונג. כשעוה וכן כהמס דונג (לקמן ס״ח):

פסוק טז
מלקוחי. הוא מה שממעל הלשון ומתחת ויקרא כן ע״ש שבהם לוקחים המאכל בעת הלעיסה:

תשפתני. ענין עריכה כמו שפות הסיר (יחזקאל כ״ד):

פסוק יז
מרעים. מלשון רע:

הקיפוני. סבבוני:

פסוק כ
אילותי. ענין כח ואומץ כמו כגבר אין איל (לקמן פ"ח):

פסוק כא
יחידתי. נשמתי שהיא יחידה מול חלקי הגוף וכחותיו וכן מכפירים יחידתי (לקמן ל"ה):

פסוק כד
יגורו. יפחדו:

פסוק כה
שקץ. ענין תעוב:

ענות. הכנעה כמו לענות מפני (שמות י'):

פסוק כח
אפסי. קצות:

פסוק ל
דשני. מלשון דשן ושמן:

פרק כג

פסוק ב
בנאות. ענין מדור כמו נאות השלום (ירמיה כ"ה):

ירביצני. ענין השכיבה לנוח:

ינהלני. ענין הנהגה כמו נהלת בעזך (שמות ט"ו):

פסוק ג
ישובב. ענין הנחה והשקט:

פסוק ד
צלמות. צלו של מות רצה לומר חשכת הקבר:

פסוק ה
דשנת. מלשון דשן ושמן:

רויה. ענין שביעה כמו תלמיה רוה (לקמן ס"ה):

פרק כד

פסוק א
לה'. של ה':

תבל. הוא המקום המיושב:

פסוק ד
לא נשא. לא נשבע כמו לא תשא (שמות כ'):

נפשי. שם ה' כמו נשבע אדני ה' בנפשו (עמוס ו') ואמר דבריו במקום ה':

פסוק ה
ישא. יקח כמו וישאו להם נשים (רות א'):

פסוק ח
עזוז. מלשון עוז וחוזק:

פרק כה

פסוק א
אשא. ענין מנחה ודורון כמו וישא משאות מאת פניו (בראשית מ"ד):

פסוק ג
ריקם. בחנם וכן ואחלצה צוררי ריקם (לעיל ז'):

פסוק ה
הדריכני. מלשון דרך:

פסוק ח
יורה. ילמד:

פסוק ט
ידרך. מלשון דרך:

פסוק טז
ועני. רצה לומר מוכנע:

פסוק יז
ממצוקותי. מלשון צוקה וצרה:

פסוק יח
ושא. ענין מחילה וסליחה:

פסוק יט
רבו. גדלו:

פרק כו

פסוק א
אמעד. ענין החלקה והשמטה ממקום:

פסוק ד
מתי. אנשי כמו מתי מספר (בראשית ל"ד):

פסוק ח
מעון. מדור:

פסוק ט
תאסף. ענין מיתה:

פרק כז

פסוק א
מעוז. חוזק:

פסוק ד
ולבקר. ולדרוש כמו לא יבקר (ויקרא י"ג):

פסוק ו
תרועה. רצה לומר בקול תרועת שמחה:

פסוק ט
תטשני. כמו תעזבני וכפל הדבר במלות שונות:

פסוק יא
הורני. למדני:

שוררי. ענין הבטה וכן שאפו שוררי (לקמן נ"ו) ורצה לומר האויבים המביטים עלי בעין רעה:

פסוק יב
בנפש. ברצון כמו אם יש את נפשכם (בראשית כ"ג):

ויפח. ענין דבור הבא בהפחת רוח הפה:

פסוק יג
לולא. אם לא:

בארץ חיים. זה העולם נקרא ארץ חיים:

פסוק יד
ויאמץ. ענין כח וחוזק:

פרק כח

פסוק א
צורי. רצה לומר חזקי:

תחרש. תחשה ענין שתיקה כמו והחריש יעקב (שם ל"ד) וכמו עת לחשות (קהלת ג'):

פסוק ב
בשועי. בזעקי:

דביר. הוא בית קדשי הקדשים:

פסוק ז
ויעלוז. וישמח:

פרק כט

פסוק א
הבו. תנו כמו הבה את אשתי (בראשי' כ"ט) רצה לומר תנו בפה ואמרו כמו ולא נתן תפלה (איוב א'):

אלים. חזקים כמו אילי מואב (שמות ט"ו):

פסוק ג
הרעים. מלשון רעם ורעש:

פסוק ה
הלבנון. שם יער בארץ ישראל:

פסוק ו
וירקידם. ענין קפיצה ודלוג:

לבנון ושריון. שמות הרים:

בן ראמים. ראש קטן וכן ובן יונה (ויקרא י"ג):

פסוק ז
חוצב. ענין חטיבה וחתוך כמו חצבה עמודיה שבעה (משלי ט':א'):

פסוק ח
יחיל. יחולל מלשון חיל וחלחלה:

פסוק ט
אילות. נקבות מאילים:

ויחשוף. ענין גלוי כמו מחשוף הלבן (בראשית ל'):

פסוק י
למבול. כמו במבול:

פרק ל

פסוק א
חנוכת. התחלת הדבר שעתיד לעמוד בה קרוי חנוך בלשון המקרא:

פסוק ב
דליתני. רוממתני כמו דלו עיני למרום (ישעיהו ל"ח:י"ד):

פסוק י
מה בצע. מה תועלת וחמדה כמו ומה בצע (מלאכי ג'):

פסוק יב
למחול. מלשון מחולות ורקוד:

פתחת. ענין התרת הקשר כמו פתחת למוסרי (לקמן קי"ו):

פסוק יג
כבוד. היא הנשמה שהיא כבוד הגוף:

פרק לא

פסוק ד
ותנהלני. ותנהגני:

פסוק ז
השומרים. המצפים כמו ואביו שמר את הדבר (בראשית ל"ז:י"א):

פסוק ט
הסגרתני. מסרתני כמו להסגיר לאדום (עמוס א'):

פסוק י
עששה. ענין בליה ורקבון וכן למטה ועצמי עששו וקרוב הוא מלשון עש יאכלם (ישעיהו נ':ט') שהוא התולעת האוכל הבגד ומפסידה:
נפשי. הוא הנפש המתאוה:

פסוק יב
למיודעי. למכירי ואוהבי כמו ומודע לבינה תקרא (משלי ז':ד'):

פסוק יד
דבת. ענין אמירת דבת הרע כמו ויבא את דבתם (בראשית ל"ז):
מגור. פחד כמו ויגר מואב (במדבר כ"ב):
בהוסדם. ענין עצה שהיא כיסוד להבנין:
זממו. חשבו:

פסוק יח
ידמו. יכרתו כמו אל תדמו בעונה (ירמיהו נ"א:ו'):

פסוק יט
תאלמנה. מלי אלם:
עתק. חזק וקשה כמו ידברו עתק (לקמן ל"ד) ובוז. ובזיון:

פסוק כא
מרוכסי. ענין גבהות וכן והרכסים לבקעה (ישעיה מ'):

פסוק כג
בחפזי. מלי חפזון ובהלה:
נגרזתי. מלי גרזן ור"ל נכרתי כדבר הנכרת בגרזן:

פרק לב

פסוק א
נשוי. ענין מחילה כמו כל תשא עון (הושע י"ד:ג'):

פסוק ג
בלו. נרקב:

פסוק ד
לשדי. ענין לחלוחית כמו לשד השמן (במדבר י"א):
בחרבוני. מלי חורב ויובש החום:

קיץ. הם ימי החמה:

פסוק ח
ואורך. ואלמדך:

איעצה. מל' עצה:

פסוק ט
במתג ורסן. שמות כלי בחל ההושם בפי הבהמה להוליכם ע"י ולקשטה:

עדיו. פיו כמו המשביע בטוב עדיך (לקמן ק"ג):

לבלום. ענין חסימת וסגירת הפה ובדרז"ל מי שבולם עצמו בשעת מריבה (חולין פ"ט):

פרק לג

פסוק א
נאוה. מלשון נאה ויפה:

פסוק ב
בנבל עשור. כמו ועשור והיא כלי זמר בעלת עשר נימין:

פסוק ז
כונס. מאסף:

כנד. כדבר הצבור כמו קמו נד אחד (יהושע ג'):

תהומות. כן יקרא רבוי המים:

פסוק ח
יגורו. יפחדו:

פסוק י
הפיר. הניא מענין בטול ומניעה כמו יניא אותה והפר (במדבר ל'):

פסוק יד
מכון. מל' הכנה:

השגיח. מל' השגחה בהתבוננות רב:

פסוק טז
חיל. צבאות עם:

פסוק יז
חילו. ענייננו כח ואמצות:

פסוק כ
חכתה. קותה:

פרק לד

פסוק א
טעמו. ענין דבור החכמה כמו וטעם זקנים יקח (איוב יב):
אבימלך. זה אכיש ונקרא אבימלך כי הוא שם כולל לכל מלכי פלשתים כמו ששם פרעה כולל לכל מלכי מצרים:

פסוק ה
מגורותי. פחדי:

פסוק ו
ונהרו. ענין הארה כמו ואל תופע עליו נהרה (שם ב'):
יחפרו. ענין כלימה:

פסוק ט
טעמו. כן יקרא ידיעת השכל ובחינתו כמו טעמה כי טוב סחרה (משלי ל"א:י"ח):

פסוק י
יראו. פחדו:

פסוק יא
רשו. מלשון רש ועני:

פסוק יב
לכו. הוא ענין לי' זרוז כמו ועתה לכו ונהרגהו (בראשית ל"ז:כ') והלא הוא בא אליהם:

פסוק יז
פני. ענין כעס הוא וכן אתן את פני (ויקרא כ':ג') וזהו לפי שבהפנים נראה הכעס:

פסוק יט
דכאי. ענין כתות ונשבר:

פסוק כא
מהנה. מהן:

פסוק כב
יאשמו. מל' שממה וכן עדרי הצאן נאשמו (יואל א':י"ח):

פרק לה

פסוק א
לחם. מל' מלחמה:

פסוק ב
מגן וצנה. שמות כלי מלחמה להגן:

פסוק ג
והרק. ענין חליצת הדבר מתערה כמו וחרב אריק (יחזקאל ה'):

פסוק ד
יסוגו אחור. יחזרו אחור וכן לא נסוג אחור (לקמן מד):
חושבי. מל' מחשבה:

פסוק ה
כמוץ. היא פסולת התבואה:

פסוק ו
וחלקלקות. מל' חלק:

פסוק ז
שחת. בור:
רשתם. כמו ורשתם והוא פח יקוש:

פסוק ח
שואה. חושך כמו אמש שואה (איוב ל'):

פסוק יב
שכול. ענין מיתה:

פסוק יד
קודר. ענין חושך כמו שמש וירח קדרו (יואל ב':י'):
שחותי. ענין שחיה וכפיפה:

פסוק טו
ובצלעי. ענין חגר ופסח כמו והוא צולע (בראשית ל"ב):
נכים. מוכה ברגל כמו נכה רגלים (ש"ב ד'):
קרעו. כן יקרא פתיחת הפה לשחוק וכאשר כן יקרא פתיחת חלונות כמ"ש וקרע לו חלונו (ירמיהו כ"ב:י"ד):

ולא דמו. ולא שתקו:

פסוק טז
מעוג. חררה ועוגה כמו אם יש לי מעוג (מ"א יז):

חרוק. ענין שחיקת וטחינת השינים אלו באלו בהתקצף כמו ויחרקו שן (איכה ב):

פסוק יז
כמה. ענין זמן רב:

משואיהם. ענין חושך:

מכפירים. חזקים ככפירים יחידתי. נשמתי:

פסוק יח
עצום. ענין רבוי וכן עצמו לי אלמנותיו (ירמיהו ט"ו:ח'):

פסוק יט
לי. עלי:

יקרצו. ענין נדנוד העין ללעג וכן קורץ בעיניו (משלי כ'):

פסוק כ
רגעי. ענין בקוע כמו עורי רגע (איוב ז'):

פסוק כא
האח. ענין לי' שמחה הוא וכן אמרה צור על ירושלים האח (יחזקאל כ"ו):

פסוק כו
המגדילים. מלי גדול:

פסוק כח
תהגה. תדבר:

פרק לו

פסוק ב
נאם. ענין מאמר הוא כמו נאם האדון ה' (ישעיהו א':כ"ד):

פשע. יצה"ר נקרא פשע כמו שנקרא חטאת וכמ"ש לפתח חטאת רובץ (בראשית ד':ז'):

פסוק ד
און. עמל ושקר:

פסוק ו
בהשמים. ר"ל עד השמים וכן בלא יוכלו יגעו בלבושיהם (איכה ד':י"ד) ור"ל עד לא יוכלו:

פסוק ז
כהררי אל. הרוצה להגדיל דבר מה סומכו למלת אל וכן וענפיה ארזי אל (לקמן פ'):
רבה. גדולה:

פסוק ט
ירויון. מל' רויה ושביעה:
מדשן. ענין שומן:

פסוק י
מקור. מעין הנובע:

פסוק יג
נפלו. כמו יפלו עבר במקום עתיד:

פרק לז

פסוק א
תתחר. ענין הדמוע וההתערב כמו ואיך תתחרה את הסוסים (ירמיה י"ב) במרעים. ברשעים:

פסוק ב
ימלו. ענין כריתה כמו כי אמילם (לקמן קי"ח):
יבולון. מלשון בליה ורקבון:

פסוק ו
כצהרים. מלשון צוהר ואורה והוא עת עמידת השמש בחצי השמים:

פסוק ז
דום. קוה כמו לאלהים דומי נפשי (לקמן ס"ב):
והתחולל. מלשון תוחלת ותקוה:

פסוק ח
הרף. מלשון רפיון:

פסוק יב
זומם. ענין מחשבה:

וחורק. ענין שחיקת השנים בהתקצף:

פסוק טז
מהמון. ענין רבוי הון:

רבים. גדולים וחשובים:

פסוק יז
זרועות. ענין חוזק:

פסוק כ
כיקר. מל' יקר:

פסוק כא
חונן. חומל:

פסוק כג
מצעדי. דרכו ופסיעותיו:

כוננו. מלשון הכנה:

פסוק כד
יפול. ענין נפילה כמו ותפול מעל הגמל (בראשית כ"ד:ס"ד):

פסוק ל
יהגה. ידבר:

פסוק לא
תמעד. ענין החלקה והשמטה:

אשוריו. רגליו שפוסע בהם:

פסוק לה
עריץ. חזק:

ומתערה. נשרש ומעורה וכן ערות על יאור (ישעיהו י"ט:ז'):

אזרח. ענין אילן הנטוע מזמן רב והוא שאול מלשון כגר כאזרח (ויקרא כ"ד:ט"ז) אשר יאמר על תושב הארץ:

רענן. רטוב כמו והיה עלהו רענן (ירמיהו י"ז:ח'):

פסוק לז
אחרית. סוף:

פסוק מ
ויפלטם. ויצילם:

פרק לח

פסוק ב
תוכיחני. תיסרני ענין פורעניות ועונש:

פסוק ג
נחתו. ותנחת ענין ירידה כמו מי יחת עלינו (שם כ"א):

פסוק ו
נמקו. ענין המסה:

חבורותי. מל' חבורה והוא מכה שנצרר הדם תחתיה:

אולתי. מלשון אויל ושוטה:

פסוק ז
נעויתי. ענין עקום כמו והתעותו אנשי החיל (קהלת י"ב):

שחותי. מלשון שחיה וכפיפה:

קודר. ענין שחרות:

פסוק ח
כסלי. הוא חלק השדרה הסמוך להכליות וכן אשר על הכסלים (ויקרא ג'):

נקלה. ענין מוקד ושריפה כמו קלוי באש (שם ב'):

פסוק ט
נפוגותי. ענין רפיון וחלשות כמו ויפג לבו (בראשית מ"ה):

פסוק יא
סחרחר. ענין סבוב כמו סחרו אל ארץ (ירמיהו י"ד:י"ח):

פסוק טז
הוחלתי. ענין המתנה כמו והוחלתי לדבריכם (איוב ל"ב):

פסוק יז
במוט. ענין המעדה ונטייה לפול כמו לעת תמוט רגלם (דברים ל"ב:ל"ה):

הגדילו. מלשון גדול:

פסוק יח
לצלע. ענין חגר הצולע על ירכו:

נכון. מל' הכנה:

פסוק כ
עצמו. ענין רבוי כמו עצמו לי אלמנותיו (ירמיהו ט"ו:ח'):
ורבו. גדלו:

פסוק כא
ישטנוני. מל' שטנה ונטירת איבה כמו וישטום עשו (בראשית כו):

פרק לט

פסוק א
לידותון. שם כלי נגון:

פסוק ב
דרכי. מנהגי:
מחסום. ענין דבר ההושם בפי הבהמה שלא תישך ולא תאכל כמו לא תחסום שור (דברים כ"ה:ד'):

פסוק ג
דומיה. ענין שתיקה כמו לך דומיה תהלה (לקמן סה):
החשיתי. ענין שתיקה כמו החשיתי מעולם (ישעיה מב):
נעכר. ענין השחתה כמו עכרתם אותי (בראשית ל"ד):

פסוק ד
בהגיגי. מל' הגיון ודבור:

פסוק ה
מה היא. כמו כמה:
חדל. היא הפוך מן חלד כמו כשב כבש וענינו זמן העולם:

פסוק ו
הבל. יש הבל שהוא ענין פורעניות וצרות כמו בהבל בא ובחושך ילך (קהלת ו':ד'):

פסוק ז
בצלם. מלשון צלמות וחושך:
יהמיון. ענין קבוץ הממון כמו ומי אוהב בהמון (שם ה'):
יצבור. מל' צבור ותל:
אוספם. יכניסם לבית:

פסוק ח
תוחלתי. תקותי:

פסוק יא
מתגרת. מלשון תגר ומלחמה כמו אל תתגרו בם (דברים ב׳:ה׳):
כליתי. מל׳ כליון:

פסוק יב
בתוכחות. ענין פורעניות ויסורים כמו והוכח במכאוב (איוב לג):
ותמס. מלשון מהסה והמגה:
כעש. שם התולעת המכלה הבגד:

פסוק יג
עמך. למולך וכן אל יעצור עמך אנוש (דה״ב י״ד):
תושב. הוא הפוך הגר:

פסוק יד
השע. פנה כמו שעו מני (ישעיה כ״ב):
ואבליגה. ואתחזק כמו המבליג שוד (עמוס ה׳):

פרק מ

פסוק ג
שאון. חושך כמו מכסה שנאה במשאון (משלי כ״ז):
היון. הרפש אשר בקרקעית המים וכן טבעתי ביון מצולה (לקמן ס״ט):
אשורי. רגלי:

פסוק ה
רהבים. ענין גאוה והתחזקות כמו ירהבו הנער בזקן (ישעיהו ג׳:ה׳) ושטי ענין נטייה כמו אל ישט אל דרכיה לבך (משלי ז׳:כ״ה):

פסוק ו
עצמו. ענין רבוי:

פסוק ז
כרית. חפרת כמו בור כרה (לעיל ז):
שאלת. בקשת:

פסוק ח
במגלת. ענין אגרת כמו מגלה עפה (זכריה ה):

פסוק י
בשרתי. ענין השמעות חדשות לרבים:

אכלא. אמנע כמו ויכלא הגשם (בראשית ח'):

פסוק יא
כחדתי. מנעתי כמו ולא כחדו מאבותם (איוב ט"ו:י"ח):

פסוק יג
אפפו. סבבו כמו אפפוני חבלי מות (לעיל י"ח):

עצמו. ענין ריבוי:

פסוק טו
לספותה. לכלותה כמו ספתה בהמות (ירמיה י"ב):

יסוגו אחור. יחזרו לאחור:

פסוק טז
ישומו. לשון שממון:

עקב. ענין שכר וגמול כמו עקב תשמעון (דברים ז':י"ב) האח. הוא ענין לשון שמחה:

פסוק יח
ואביון. הוא דל מעני כי תאב הוא לכל דבר היות הכל נמנע מאתו:

תאחר. מלשון איחור והמתנה:

פרק מא

פסוק ג
ואשר. ישובח והוא מלשון אשרי:

בנפש. ברצון כמו אם יש את נפשכם (בראשית כ"ב):

פסוק ד
יסעדנו. מלשון סעד ותמיכה:

ערש. מטה:

דוי. מלשון מדוה וחלי:

פסוק ח
יתלחשו. מלשון לחש וקול נמוך:

פסוק ט
בליעל. בלי עול שמים:
יצוק. מלשון יציקה:

פסוק י
עקב. ענין מארב כמו ואת עקבו מים (יהושע ח':י"ג):

פסוק יד
ברוך. ענין מהולל:
אמן. הוא ענין ל' קיום והכפל לחזק:

פרק מב

פסוק ב
תערוג. כן נקרא שאגת האיל וכמו נהם לארי ושוקק לדוב והדומים:
אפיקי. הם המקומות הנגרים בהם המים בחוזק:

פסוק ה
בסך. מלשון סכך ומכסה:
אדדם. ענין ההלוך לאט ובנחת ובדרז"ל האשה מדדה את בנה (שבת קכ"ח):
המון. מלשון המיה:
חוגג. ענין רקידת השמחה כמו אוכלים ושותים וחוגגים (ש"א ל'):

פסוק ו
תשתוחחי. מלשון שחייה וכפיפה:
הוחילי. מלשון תוחלת ותקוה:

פסוק ז
על כן. על אשר:
וחרמונים. הרי חרמון:
מצער. כך שם ההר:

פסוק ח
תהום. מקום כניסת מים רבים:
צנוריך. מלשון צנור ומרזב שהמים זוחלין דרך בה:
משבריך. כן יקראו גלי הים ע"ש שנראה כשוברים את הים ונשברים מאליהם וכן משברים יתחטאו (איוב מ"א):

פסוק ט
שירה. מלשון שיר:

פסוק י
סלעי. חזקי:

קודר. חשוך ושחור כמו קודר שחותי (לעיל ל"ה) בלחץ. ענין דחק:

פסוק יא
ברצח. ר"ל בחרב שרוצחים בה:

פרק מג

פסוק א
תפלטני. ענין הצלה כמו רני פלט (לעיל ל"ב):

פסוק ב
זנחתני. ענין עזיבה:

קודר. חשוך ושחור:

פסוק ג
ינחוני. ענין הנהגה כמו ולא נחם אלהים (שמות י"ג:י"ז):

פרק מד

פסוק ג
הורשת. גרשת:

פסוק ד
רציתם. מלשון רצון:

פסוק ו
ננגח. מלשון נגיחה:

נבוס. ענין רמיסה ודריכה כמו כפגר מובס (ישעיה י"ד):

פסוק ח
הבישות. מלשון בושה:

פסוק ט
הללנו. מלשון הלול ושבח:

פסוק י
זנחת. עזבת:

בצבאותינו. ענין קבוצת אנשי המלחמה:

פסוק יא
שסו. בזזו כמו שוסים את הגרנות (ש"א כ"ג):

פסוק יב
זריתנו. פזרתנו כמו וזריתי פרש (מלאכי ב):

פסוק יג
הון. המון רב:

רבית. מל' רבוי:

במחיריהם. ענין חליפת הדבר וערכו:

פסוק יד
וקלס. ענין לעג כמו וקלסה לכל הארצות (יחזקאל כ"ב:ד'):

פסוק יז
ומגדף. ענין בזיון:

ומתנקם. ר"ל מרבה להרע ומראה בעצמו כנוקם ומשלם גמול:

פסוק יט
נסוג אחור. ענין חזרה לאחור:

אשורנו. רגלינו:

מני. מן והיו"ד נוספת:

פסוק כ
תנים. נחשים:

בצלמות. ענין חושך:

פסוק כב
יחקר. חקירה וחפוש:

תעלומות. מל' העלמה:

פסוק כד
תזנח. תעזוב:

פסוק כה
ולחצנו. ענין דחק:

פסוק כו
שחה. מלשון שחיה וכפיפה:

פרק מה

פסוק א
שושנים. שם כלי נגון עשויה בתמונת שושן:

משכיל. מחוכם:

ידידות. אהובות:

פסוק ב
רחש. ענין תנועה ונדנוד ובדח"ל קא מרחשן שפוותיה (סנהדרין ס"ז) ומזה יאמר מנחת מרחשת (ויקרא ב':ז') ולפי שמעשיה רוחשים ומנענעים:

עט. קולמוס כמו בעט ברזל (איוב י"ט):

פסוק ג
יפיפית. מלשון יפה:

הוצק. מלשון יציקה:

פסוק ה
על דבר. בעבור:

ותורך. ותלמדך:

פסוק ו
שנונים. חדודים כמו אם שנותי ברק חרבי (דברים ל"ב:מ"א):

פסוק ז
שבט. המושל יקרא שבט כי בידו שבט המוסר וכן לא יסור שבט מיהודה (בראשית מ"ט:י'):

פסוק ט
מור ואהלות קציעות. שמות מיני בושם:

בגדותיך. מלשון בגד:

שן. שן הפיל מני. כמו מן והיו"ד נוספת:

פסוק י
ביקרותיך. מלי יקר:

שגל. כן תקרא האשה כי מיוחדת למשגל וכן והשגל יושבת אצלו (נחמיה ב':ו'):

בכתם אופיר. והוא הזהב הטוב הבא ממדינת אופיר:

פסוק יא
בת. ר"ל עדה וכן בת בבל (לקמן קל"ז):

פסוק יב
ויתאו. מלשון תאוה:

פסוק יג
יחלו. יבקשו:

פסוק יד
ממשבצות. מקום מושב אבני יקר כמו משובצים זהב (שמות כה):

פסוק טו
לרקמות. מלשון רקמה והוא כמו ברקמות וכן ישבת לכסא (לעיל ט) ומשפטו בכסא:
תובל. תובלנה ענין הבאה כמו יובל שי (ישעיה יח):

פסוק יז
תשיתמו. תשים אותם:

פרק מו

פסוק א
עלמות. שם כלי נגון:

פסוק ג
בהמיר. מל' תמורה וחלוף:
בלב ימים. בעומק הים שהוא חזקו של ים כהלב בהגוף:

פסוק ד
יחמרו. מלשון חומר וטיט:

פסוק ה
פלגיו. ענין אמת המים:

פסוק ז
תמוג. מלשון המגה והמסה:

פסוק ח
משגב. ענין חוזק:

פסוק ט
שמות. מלשון שממון:

פסוק י
משבית. מבטל:

וקצץ. ענין חתוך וכריתה:

פסוק יא
הרפו. מלשון רפיון:

פרק מז

פסוק ב
תקעו כף. ענין הכות כף אל כף לשמחה וכן תקעו כף עליך (נחום ג׳:י״ט):

פסוק ד
ידבר. ינהג כמו ורעו כבשים כדברם (ישעיה ה):

פסוק ה
גאון. מל׳ גאוה ורוממות:

פסוק י
נדיבי. הותרן בממון יקרא נדיב:

נעלה. מלשון עלוי ושבח והרמה:

פרק מח

פסוק ג
נוף. מחוז:

משוש. כולם שמחים בראותם נוי תפארתו:

ירכתי. ענין צד כירך הזה שהוא בצד האדם:

קרית. מל׳ קריה ועיר:

רב. גדול:

פסוק ד
בארמנותיה. מלשון ארמון והיכל:

פסוק ה
נועדו. ענין הזמנה כמו בלתי אם נועדו (עמוס ג):

פסוק ו
נחפזו. מלשון חפזון ובהלה:

פסוק ז
רעדה. פחד:

חיל. חלחלה:

פסוק ח
אניות. ספינות:

פסוק י
דמינו. ענין תוחלת ותקוה כמו דום להי' (לעיל לז):

פסוק יב
בנות יהודה. ערי יהודה:

פסוק יד
לחילה. היא החומה הנמוכה שלפני הגבוהה וכן ויאבל חיל וחומה (איכה ב:ח') פסגו. ענין הרמה וחוזק כמו עלה ראש הפסגה (דברים ג:כ"ז):

פסוק טו
על מות. כמו עולמית:

פרק מט

פסוק ב
האזינו. הטו אוזן:

חלד. אנשי הזמן:

פסוק ג
בני אדם. המון העם:

בני איש. הגדולים שבהם כמו הלא איש אתה (ש"א כו):

פסוק ד
והגות. ומחשבות:

פסוק ו
עקבי. עקב הרגל:

פסוק ז
חילם. עשרם:

יתהללו. ישתבחו:

פסוק ח
כפרו. פדיון נפשו:

פסוק ט
ויקר. דבר אשר תקשה מציאותו קרוי יקר וכן ודבר ה' היה יקר (ש"א ג):

פסוק י
השחת. בור הקבר:

פסוק יא
ובער. שוטה:

חילם. עשרם:

פסוק יג
ביקר. מלשון יקר:

נדמו. מלשון דמיון:

פסוק יד
כסל. מל' כסילות:

למו. להם:

ירצו. מלשון רצון:

פסוק טו
שתו. שמו:

ירעם. ישברם:

וירדו. וימשלו:

וצורם. מלשון צור ור"ל חזקם לבלות. מלשון בליה ורקבון:

מזבול. ענין מדור כמו בית זבול לך (מ"א ח):

פרק נ

פסוק א
מבואו. שקיעתו כמו כי בא השמש (בראשית כ"ח:י"א):

פסוק ב
מכלל. מלשון כל ור"ל כלול בכל היופי וכן לבושי מכלול (יחזקאל כ"ג:י"ב) הופיע. האיר וזרח:

פסוק ג
יחרש. ישתוק:

תאכל. תשרף:

נשערה. מלשון סערה:

פסוק ז
ואעידה. ענין התראה שדרכה להיות בעדים:

פסוק ט
ממכלאתיך. מלשון בית הכלא והוא גדרות הצאן:

עתודים. הם הזכרים מן העזים:

פסוק י
אלף. מנין מרובה אחז הכתוב:

פסוק יא
וזיז. ר"ל הזז ממקום למקום וכן וזיז שדי ירענה (לקמן פ):

שדי. כמו שדה:

פסוק יג
אבירים. חזקים:

פסוק טו
אחלצך. אוציאך:

פסוק יח
ותרץ. מלשון רצון וחפץ:

פסוק יט
תצמיד. ענין חבור כמו צמיד פתיל (במדבר יט):

פסוק כ
דופי. דברי גנות:

פסוק כא
והחרשתי. ושתקתי:

דמית. מל' דמיון ומחשבה:

אוכיחך. מלשון ויכוח ואערכה. ענין סדור:

פסוק כב
נא. עתה:

פסוק כג
ושם. מלשון שימה:

פרק נא

פסוק ז
חוללתי. נבראתי כמו ואל שרה תחוללכם (ישעיהו נ"א:ב'):

יחמתני. מלשון חמימה:

פסוק ח
בטוחות. בכליות הטוחות ומכוסות בחלב וכן מי שח בטוחות חכמה (איוב ל"ח:ל"ו):

פסוק ט
תחטאני. תסיר חטאי וכן ובכל תבואתי תשרש (שם לא) ור"ל תסיר השורש באזוב. שם עשב מה:

פסוק י
דכית. ענין כתיתה:

פסוק יד
נדיבה. מלשון נדיב האוהב לתת מתן:

פסוק יח
ואתנה. מלשון אתנן ומתן:

פסוק כא
וכליל. היא מנחת כהן שנאמר בה כליל תהיה (ויקרא ו':ט"ז) לפי שכולו נשרף:

פרק נב

פסוק ב
האדומי. מתגורר היה באדום:

פסוק ד
הוות. דברי שבר:

כתער. סכין שמגלחין בה:

מלוטש. מחודד:

פסוק ז
יתצך. מלשון נתיצה והריסה:

לנצח. לעולם:

יחתך. מלשון חתת ושבר כמו ואל תחת (יהושע א'):

ויסחך. ענין הריסה ועקירה כמו בית גאים יסח ה' (משלי ט"ו:כ"ה):

פסוק ט

יעוז. תחזק:

פסוק י

רענן. לחה ורטובה:

פרק נג

פסוק א

מחלת. שם כלי נגון:

פסוק ב

נבל. אדם פחות ונבזה:

פסוק ג

השקיף. ענין הבטה בכוונת הלב:

פסוק ד

סג. ענין חזרה לאחור כמו והוסג אחור משפט (ישעיהו נ"ט:י"ד):

נאלחו. נבאשו כמו נתעב ונאלח (איוב טו):

פסוק ז

בשוב. ענין הנחה ומשיבת נפש:

שבות. מלי שיבה:

פרק נד

פסוק ב

הזיפים. אנשי מקום זיף:

פסוק ז

לשוררי. ענין הבטה וראיה:

הצמיתם. ענין כריתה כמו לבקרים אצמית (לקמן קא):

פרק נה

פסוק ג
אריד. ענין גניחה ויללה כמו זכר עניי ומרודי (איכה ג':י"ט):
בשיחי. ענין ספור התלאות כמו ולפני ה' ישפוך שיחו (לקמן קב):

פסוק ד
עקת. הוא תרגום של צרה וכן שמת מועקה (לקמן סו):
ישטמונו. ענין נטירת איבה כמו וישטום עשו (בראשית כז):

פסוק ה
יחיל. מלשון חיל ורעד:

פסוק ו
פלצות. רעדה כמו פלצות בעתתני (ישעיה כא):

פסוק ז
אבר. כנף כמו המבינתך יאבר נץ (איוב ל"ט:כ"ו):

פסוק ט
אחישה. אמהר:
מפלט. הצלה:
סועה. ברוח יאמר לשון הסעה שנא' ורוח נסע (במדבר יב):

פסוק י
בלע. השחת:
פלג. חלוק:
חמס. גזל:

פסוק יב
ימיש. יסיר כמו לא משו מקרב המחנה (שם יד):
תוך. מרמה הצפון תוך הלב:

פסוק יג
ואשא. ואסבול:

פסוק יד
כערכי. מל' ערך ושיווי:
אלופי. שר שלי כמו אל תבטחו באלוף (מיכה ז ה):

פסוק טו
ברגש. ענין הקבוץ כמו למה רגשו (לעיל ב):

פסוק טז
ישי. ענין חוב כמו לא ישיא אויב בו (לקמן פט):
חיים. בריאים כמו עד חיותם (יהושע ה):
במגורם. ענין מדור:

פסוק יט
מקרב. מלחמה כמו מכלי קרב (קהלת ט):

פסוק כ
ויענם. ויכניעם כמו לענות מפני (שמות י'):
למו. להם:

פסוק כב
וקרב. ומלחמה:
פתחות. חרבות כמו ואת ארץ נמרוד בפתחיה (מיכה ה':ה'):

פסוק כג
יהבך. ענין משא כן פי' רז"ל (ר"ה כז):
יכלכלך. יסבלך כמו ומי יכילנו (יואל ב'):

פסוק כד
שחת. קבר:

פרק נו

פסוק ב
שאפני. ענין בליעה כמו שאפה רוח (ירמי' ב'):
לוחם. מלשון מלחמה יחלצני. מל' לחץ ודחק:

פסוק ז
יגורו. יאספו כמו יגורו עלי עזים (לקמן נ"ט):
יצפונו. יסתירו לארוב כמו נצפנה לנקי (משלי א'):
עקבי. מהלך רגלי:

פסוק ח
הורד. מל' ירידה:

פסוק ט
בנאדך. שם כלי משקה כמו נאד החלב (שופטים ד):

פרק נז

פסוק ב
הוות. שבר:

פסוק ד
שאפי. ענין בליעה:

פסוק ה
לבאים. שם משמות האריה:

לוהטים. ענין להב כמו אש לוהט (לקמן ק"ד):

חדה. חדודה:

פסוק ז
רשת. פח יקוש:

לפעמי. לפסיעותי:

נפלו. כמו יפלו עבר במקום עתיד:

פסוק ט
כבודי. היא הנשמה שהוא כבוד הגוף:

פרק נח

פסוק ב
האמנם. האמת:

פסוק ג
עולת. מלשון עולה:

תפלסון. ענין יושר ועש"ז יקרא מטה המשקל בשם פלס כי מיישר המשקל וכן פלס מעגל רגליך (משלי ה'):

פסוק ה
חמת. ארס כמו חמת תנינים יינם (דברים ל"ב:ל"ג):

פתן. מין נחש רע:

יאטם. יסתום כמו אוטם אזנו (משלי כ"א):

פסוק ו
חובר חברים. היודע לחש וכן וחובר חבר (דברים י״ח):

פסוק ז
מלתעות. הם השנים הגדולים והוא מתהפך כמו ומאכלות מתלעותיו (משלי ל׳):

פסוק ח
ימאסו. ימססו ובאה האל״ף במקום אות הכפל וכן אשר בזאו (ישעיה י״ח) ומשפטו בזזו:
יתמוללו. יכרתו כמו ימולל ויבש (לקמן צ׳):

פסוק ט
שבלול. שם שרץ מה:
תמס. מלשון המסה:

פסוק י
סירותיכם. ענפי הקוצים כמו עד סירים סבוכים (נחום א׳:י׳):
אטד. הוא מצבת אילן הקוץ וכן ויאמר האטד אל העצים (שופטים ט׳:ט״ו):
חי. ענין בריאות כמו עד חיותם (יהושע ה׳):
ישערנו. מל׳ סערה ועם שהוא בשי״ן:

פסוק יא
חזה. ראה:
פעמיו. רגליו אשר צועד בהם:

פרק נט

פסוק ח
יביעון. ידברו כמו יביע אומר (לעיל י״ט):

פסוק י
אשמרה. ענין המתנה כמו ואביו שמר את הדבר (בראי ל״ז):

פסוק יא
בשוררי. ענין ראיה והבטה:

פסוק יב
הניעמו. מל׳ נע ונד:
בחילך. בכוחך:
מגננו. מבטח לנו כגבור במגנו:

פסוק יג
בגאונם. מלשון גאוה:
ומאלה. מקללה:
ומכחש. רזון:

פסוק טז
יניעון. מל' נע ונד:
וילינו. מל' תלונה:

פסוק יז
מנוס. מל' ניסה ובריחה:

פרק ס

פסוק א
שושן. שם כלי נגון עשויה בתמונת שושן:
עדות. ענין קשוט ועדי וכן את הנזר ואת העדות (מ"ב י"א):

פסוק ב
בהצותו. ענין ריב ומלחמה כמו בהצותם על ה' (במדבר כ"ז):

פסוק ג
זנחתנו. עזבתנו:
פרצתנו. מל' פרצה:
אנפת. מלשון אף וחמה:
תשובב. ענין הנחה והשקט:

פסוק ד
פצמתה. ענין בקיעה ובדרז"ל בין פצים לחבירו (שבת פ"ב):

פסוק ה
תרעלה. מל' ערל ואטום כמו ערלה אזנם (ירמיה ו'):

פסוק ו
נתתה. כמו תתן עבר במקום עתיד ורבים כמוהו:
נס להתנוסס. מל' נס וכלונס והוא ענין הרמה והגבהה כנס הגבוה:
קושט. ענין אמת ותמים כמו קושט אמרי אמת (משלי כ"ב:כ"א):

פסוק ז
יחלצון. ענין שליפה והוצאה:

פסוק ח
שכם. סכות הם שמות מקומות:

פסוק ט
מחוקקי. כן יקראו השרים ע"ש שהם נותנים החוקים וכן ומחוקק מבין רגליו (בראשית מ"ט:י'):

פסוק י
סיר. קדרה:

נעלי. מלי מנעול העשוי לסגור בו כמו מנעוליו ובריחיו (נחמיה ג'):

עלי. בעבורי:

התרועעי. מלי תרועה:

פסוק יא
יובילני. ענין הבאה כמו לרקמות תובל למלך (לעיל מ"ה):

מצור. מבצר חזק שאין לכבשו מבלי מצור:

נחני. ענין הנהגה:

פסוק יב
זנחתנו. עזבתנו:

פסוק יד
חיל. כח ואומץ:

יבוס. ענין דריכה ורמיסה:

פרק סא

פסוק א
נגינת. שם כלי נגון:

פסוק ג
בעטוף. מלשון עטיפה ולבישה:

פסוק ח
מן. ענין הזמנה כמו וימן (יונה ב'):

פרק סב

פסוק א
ידותון. שם כלי נגון:

פסוק ב
דומיה. ענין תקוה כמו דמינו אלהים חסדך (לעיל מ״ח):

פסוק ד
תהותתו. מל׳ הוות ושבר:

כקיר. גדר ענין כותל בית וחצר:

פסוק ה
משאתו. ענין הרמה:

כזב. ענין דבר הנפסק כמו אשר לא יכזבו מימיו (ישעיהו נ״ח:י״א):

פסוק יא
בעושק. ענין גזל:

תהבלו. מלשון הבל:

חיל. עושר:

ינוב. מלשון תנובה והצמחה:

פרק סג

פסוק ב
אשחרך. ענין דרישה כמו שוחר טוב (משלי י״א):

כמה. ענין חשק ותאוה ואין לו דומה:

ציה. שממה:

ועיף. ר״ל יבשה וכאלו תתאוה למים כאדם היעף:

פסוק ג
חזיתיך. ראיתיך:

עוזך. על הארון יאמר וכמ״ש וארון עוזך (לקמן קלב) על שהראה בפלשתים עוז כח המקום כמ״ש בש״א:

פסוק ו
חלב. מיטב כמו ואכלו את חלב הארץ (בראשית מ״ה:י״ח):

ודשן. ושמן:

ושפתי. ענין אמירה כמו שפה אחת (שם יא):

פסוק ז
אם. ר"ל באמת כמו כי אם תם הכסף (שם מ"ז):
יצועי. מל' מצעות המטה:
באשמורת. הם שלש חלקי הלילה ודרך האדם להקיץ אז משינתו:

פסוק י
לשואה. ענין שממה:

פסוק יא
יגירוהו. ענין הזלה ושפיכה כמו וכמים הנגרים (ש"ב יד):
מנת. מלשון מנה ומתן:

פסוק יב
יסכר. הוא כמו יסגר וכן ויסכרו מעינות (בראשית ח):

פרק סד

פסוק ב
בשיחי. ענין ספור התלאות:

פסוק ג
מסוד. ענין עצה הנעשה בסוד:
מרגשת. ענין הקבוץ כמו למה רגשו גוים (לעיל ב):

פסוק ד
שננו. חדדו כמו חציך שנונים (לעיל מ"ה):

פסוק ה
לירות. להשליך כמו ירה בים (שמות טו):

פסוק ו
למו. להם:

פסוק ז
עולות. עלילות:
תמנו. כמו תממו וכן חסדי ה' כי לא תמנו (איכה ג':כ"ב) והוא מל' תם והשלמה:

פסוק ט
יתנודדו. מל' נדידה:

פרק סה

פסוק ב
דומיה. שתיקה:

פסוק ג
עדיך. אליך כמו תיגע עדיך (איוב ד':ה'):

פסוק ח
משביח. משקיט ומשפיל כמו בשוא גליו אתה תשבחם (לקמן פ"ט):

שאון. המיית:

פסוק י
פקדת. ענין זכרון והשגחה:

ותשוקקיה. מל' השקה:

פלג. אמת המים:

פסוק יא
תלמיה. ערוגות כמו על תלמי שדי (הושע ו):

רוה. ענין שביעה:

ברביבים. הוא המטר הדק כמו וכרביבים עלי עשב (דברים ל"ב:ב'):

תמוגגנה. מלשון המגה והמסה:

פסוק יב
ומעגליך. מל' מעגל ודרך והם העננים שהם לצד השמים ונאמר וחוג שמים יתהלך (איוב כ"ב:י"ד) ולזה יקראו העננים מעגליו:

ירעפון. ענין הזלה והטפה כמו יערוף כמטר לקחי (דברים ל"ב:ב'):

דשן. שומן:

פסוק יג
נאות. ענין מדור:

פסוק יד
כרים. כבשים:

יעטפו. מלשון עטיפה ולבישה:

בר. תבואה כמו לשבור בר ממצרים (בראשית מב):

יתרועעו. מל' תרועה:

פרק סו

פסוק ה
עלילה. מל' מעללים ופעולות:

פסוק ז
תצפינה. מל' צפיה והבטה:

פסוק ט
למוט. מלשון נטיה ומעידת הרגל:

פסוק יא
במצודה. ר"ל במאסר של מבצר חזק כמו יבואהו במצודות (יחזקאל יט):

מועקה. צרה וצוקה כמו מעיק תחתיכם (עמוס ב):

במתנינו. הוא המקום שחוגרים שם החגרה:

פסוק יב
לרויה. לשביעה:

פסוק יד
פצו. פתחו:

פסוק טו
מחים. שמנים ובעלי מוח:

פסוק יט
אכן. באמת:

פרק סז

פסוק ה
מישור. מלשון ישר:

תנחם. תנהגם:

פסוק ז
יבולה. פריה וצמחה:

פסוק ח
אפסי. קצות:

פרק סח

פסוק ב
יפוצו. ענין פוזור:

פסוק ג
כהנדוף. ענין דחיפה כמו עלה נדף (ויקרא כו):
כהמס. מלשון המסה והמגה דונג. שעוה:

פסוק ד
יעלצו. ענין שמחה:

פסוק ה
סולו. ענין הרמה והגבהה כמו סולו סולו המסילה (ישעיה סב):

פסוק ו
במעון. ענין מדור:

פסוק ז
בכושרות. מלשון כשר:
צחיחה. ענין צמאון ויובש כמו צחיח סלע (יחזקאל כד):

פסוק ח
בצעדך. מלשון צעד ופסיעות:
בישימון. מלשון שממה:

פסוק ט
נטפו. מלשון נטיפה והזלה:

פסוק י
תניף. ענין הזלה והתכה כמו ונופת צופים (לעיל יט):
ונלאה. הוי"ו יתירה והוא ענין עייפות כמו ונלאתי כלכל (ירמיה כ):
כוננתה. מל' הכנה:

פסוק יא
חיתך. עדתך וכן וחית פלשתים (ש"ב כ"ג):

פסוק יב
המבשרות. מלשון בשורה:
צבא רב. חיל רב:

פסוק יג
ידדון. מלשון נדידה:
ונות. מל' נוה ומדור:
שלל. ענין ביזה:

פסוק יד
שפתים. הוא מקום עריכת ומושב הקדרות כמו שפות הסיר (יחזקאל כ"ד):
נחפה. מכוסה:
ואברותיה. כנפיה כמו אבר כיונה (לעיל נ"ה):
בירקרק. גוון ירוק:
חרוץ. מין זהב כמו ומחרוץ תבואתה (משלי ג'):

פסוק טו
בפרש. מל' הפרשה ופרוד:
תשלג. מל' שלג:
בצלמון. מל' צלמות ור"ל חושך:

פסוק טז
הר בשן. הוא מקום דשן ושמן כמ"ש שמעו וכו' פרות הבשן (עמוס ד':א') גבנונים. מל' גב וגובה והנוני"ן באים להקטין כמו האמינון אחיך (ש"ב י"ג):

פסוק יז
תרצדון. כמו תרקדון:

פסוק יח
אלפי. שרים וגדולים כמו אלופי יהודה (זכריה יב):
שנאן. כן יקראו מלאכי מרום:

פסוק כ
יעמס. ענין הטענת משא כמו אבן מעמסה (שם):

פסוק כב
ימחץ. ענין רציצה ופציעה כמו מחצת ראש (חבקוק ג'):

פסוק כג
ממצולות ים. מעומק הים:

פסוק כד
מנהו. ענין הכנת מזון כמו מן הוא (שמות יז):

פסוק כו

שרים. משוררים:

עלמות. נערות:

תופפות. מלשון תוף והוא כלי שיר:

פסוק כח

צעיר. קטן:

רודם. ענין ממשלה כמו רדה בקרב אויביך (לקמן קי) רגמתם. ענין השלכת אבנים:

פסוק ל

יובילו. יביאו:

שי. תשורה כמו יובל שי לה' (ישעיהו י"ח:ז'):

פסוק לא

גער. ענין צעקת נזיפה:

אבירים. חזקים:

מתרפס. ענין רמיסה ברגליה רפסה (דניאל ז'):

ברצי. מל' רצוי:

בזר. כמו פזר כי בומ"ף מתחלף וכן ורכוש להם יבזור (שם י"א):

קרבות. מלחמות כמו ביום קרב (לקמן ע"ח):

פסוק לב

יאתיו. יבואו כמו אתא בוקר (ישעיה כ"א):

חשמנים. עניינו גדולים וחשובים וכן חשמונאי ובניו:

מני. כמו מן:

תריץ. מל' ריצה ורדיפה:

פסוק לה

תנו. אמרו כמו נתנו לדוד רבבות (שמואל א י"ח:ח') ויתכן שהוא מלשון שם יתנו צדקות ה' (שופטים ה':י"א) שהוא ענין ספור:

פסוק לו

ותעצומות. מל' עצמה וחוזק:

פרק סט

פסוק א
שושנים. שם כלי נגון עשויה בצורת שושנה:

פסוק ג
ביון. הוא הרפש שבקרקעית המים:
מצולה. עומק המים:
ושבולת. היא מרוצת המים כמו משבולת הנהר (ישעיה כז):

פסוק ד
נחר. ענין יובש כמו ושכן חררים (ירמיה יז):
מיחל. מל' תוחלת ותקוה:

פסוק ה
עצמו. חזקו והוא מלשון עצם שהוא קשה וחזק:
מצמיתי. ענין כריתה כמו לבקרים אצמית (לקמן ק"א):

פסוק ו
לאולתי. מל' אויל ור"ל עבירות כי אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות:
נכחד. נמנעו מלדעת אותם:

פסוק ז
בי. ר"ל על ידי:

פסוק ט
מוזר. מלשון זר:

פסוק י
נפלו. חנו ושכנו כמו על פני כל אחיו נפל (בראשית כ"ה):

פסוק יג
ישיחו. ענין ספור דברים:

פסוק יד
באמת. ענינו דבר מקויים:

פסוק טז
תאטר. ענין סתימה וסגירה ודוגמתו אטר יד ימינו (שופטים ג':ט"ו):

פסוק כא
ואנושה. ענין חולי כאוב כמו ויאנש הילד (ש"ב יב):

פסוק כב
בברותי. ענייני אכילה מועטת כמו הביאי הבריה (שם יג):
ראש. שם עשב מר כמו ראש ולענה (דברים כט):

פסוק כג
לפח. לרשת:

פסוק כד
המעד. ענין השמטה והחלקה:

פסוק כה
זעמך. כעסך:

פסוק כו
טירתם. ארמונם כמו טירת כסף (ש"ה ח):
נשמה. שוממה:

פסוק לב
משור פר. כפל המלה בשמות נרדפים לתוספות ביאור וכן אדמת עפר (דניאל י"ב:ב')
מפריס. פרסות הרגל:

פסוק לה
רומש. הלוך הבריות קצרי הרגל קרוי רמיסה בלשון המקרא:

פרק ע

פסוק ב
חושה. מהר:

פסוק ג
ויחפרו. מלשון חרפה בהפוך:
יסוגו אחור. יחזרו אחור כמו ולא נסוג ממך (לקמן פ):

פסוק ד
עקב. בשכר כמו והיה עקב תשמעון (דברים ז):
האח. הוא ענין לשון שמחה:

פסוק ו
ומפלטי. ענין הצלה:

תאחר. מל' איחור והזמנה:

פרק עא

פסוק א
חסיתי. בטחתי:

פסוק ג
מעון. מדור:

ומצודתי. ענין מבצר חזק:

פסוק ד
וחומץ. חומס וגוזל כמו אשרו חמוץ (ישעיה א'):

פסוק ו
גוזי. ענין הוצאה כמו ויגז שלוים (במדבר י"א:ל"א) שהוציאם מן הים:

פסוק יג
שוטני. מל' שטן וקטרוג:

יעטו. יעטפו כמו עוטה אור כשלמה (לקמן ק"ד):

פסוק יד
איחל. אקוה:

פסוק כ
מתהומות. ענין עומק המים:

פסוק כא
תרב. תרבה:

פסוק כד
תהגה. תדבר כמו לא יהגו בגרונם (לקמן קט"ו):

חפרו. ענין כלימה:

פרק עב

פסוק ד
וידכא. ענין שבר וכתיתה:

עושק. גזלן וחמסן:

פסוק ו
גז. מלשון גזיזה:

כרביבים. טיפי המטר היורה כחץ והוא מלשון רובה קשת (בראשית כ"א):

זרזיף. ענין נטיפה ובדרז"ל זרזיפי דמיא (יומא פו):

פסוק ז
בלי. מל' בליה והפסד:

פסוק ח
וירד. ענין ממשלה כמו ורדו בדגת הים (בראשית א':כ"ח):

אפסי. קצות:

פסוק ט
ציים. ספינות כמו וצי אדיר (ישעיה ל"ג):

ילחכו. ענין הלקיקה בלשון כמו כלחוך השור (במדבר כ"ב):

פסוק י
אשכר. תשורה ודורון כמו השיבו אשכרך (יחזקאל כ"ז):

פסוק יד
מתוך. ענייני מחשבה רעה הטמונה בתוך הלב:

פסוק טז
פסת. ענין רבוי מלשון פשה תפשה (ויקרא י"ג) ועם שהוא בסמ"ך:

בר. תבואה כמו לשבור בר (בראי' מ"ב):

ויציצו. ענין פריחה כמו ויצץ ציץ (במדבר י"ז):

פסוק יז
ינון. ענין שם שרה כמו ואחריתו יהיה מנון (משלי כ"ט):

יאשרהו. ענין שבח ותהלה כמו אשרי האיש (לעיל א'):

פרק עג

פסוק א
לברי. ברור ונקי מעכירת עון:

פסוק ב
אשורי. הרגלים שפוסע בהן כמו לא תמעד אשוריו (לעיל ל"ז):

פסוק ג
בהוללים. ענין סכלות כמו והתהוללו הרכב (ירמיהו מ"ו:ט') ור"ל רשעים כי אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות:

פסוק ד
חרצבות. קשרים ואסורים כמו פתח חרצבות רשע (ישעיהו נ"ח:ו') ור"ל תחלואים ומכאובות ובריא. מלשון בריאות:
אולם. ארמון:

פסוק ו
ענקתמו. מל' ענק והוא עדי הצואר:
יעטף. מל' עטיפה ומכסה:
שית. ענין שימה:

פסוק ז
משכיות. ענין הבטה וכן מי יתן לשכוי בינה (איוב ל"ח:ל"ו) והוא הלב המביט וחושב הנולדות ומושכלות וקרוב הוא ללשון ארמי כי מצפה (בראשית ל') תרגומו סכותא:

פסוק ח
ימיקו. מלשון המקה והמסה:

פסוק י
הלום. הנה כמו אל תקרב הלום (שמות ג':ה'):
ימצו. מלשון מציצה:
למו. להם:

פסוק יב
השגו. גדלו כמו כארז בלבנון ישגה (לקמן צ"ב):
חיל. עושר כמו חיל כי ינוב (לעיל ס"ב):

פסוק יח
תשית. תשים:
למשואות. ענין חושך כמו אמש שואה ומשואה (איוב ל':ג'):

פסוק יט
ספו. ענין כליון כמו ספתה בהמות (ירמיה י"ב):
בלהות. הוא הפוך מן בהלות:

פסוק כ
צלמם. דמותם:

פסוק כא
יתחמץ. מלשון חומץ ובא בדרך השאלה על הכעס:
אשתונן. מל' שנון וחדוד:

פסוק כב
בער. שוטה וסכל:

פסוק כו
כלה. ענין תאוה:
שארי. בשרי כמו אם יכין שאר לעמו (לקמן ע"ח):

פסוק כז
הצמתה. ענין כריתה כמו עצמו מצמיתי (לעיל ס"ט):
זונה. ענין הסרה ועל שם זה נקראת המנאפת בשם זונה על אשר סרחה מדרכי הצניעות:

פסוק כח
מלאכותיך. מלשון מלאכה ומעשה:

פרק עד

פסוק א
זנחת. עזבת כמו זנח ה' מזבחו (איכה ב):
יעשן. הוא ענין כעס כי ע"י חמום הכעס נראה יוצא מהנחירים כמו עשן ואמר בלשון הנופל באדם כדי לשבר את האוזן:

פסוק ג
פעמיך. הרגלים שפוסעין בהן וכן פעמי דלים (ישעיה כ"ו):
למשואות. ענין חושך:

פסוק ד
שאגו. צעקו:
מועדך. מל' וועד ואסיפה:

פסוק ה
בסבך. הענף נקרא סבך ע"ש שמסתבכים ונאחזים זה בזה כמו נאחז בסבך (בראשית כ"ב):

קרדמות. גרזנים:

פסוק ו
פתוחיה. ענינו החתירה והחקיקה של צורות ודקלים כמו פתוחי חותם (שמות כ"ח):
בכשיל וכילפות. שמות כלים עשוים לשבר בהם אבנים:
יהלומון. ענין הכאה ושבירה כמו יהלמני צדיק (לקמן קמ"א):

פסוק ז
שלחו. ענין הצתה והבערה:
חללו. מל' חולין:

פסוק ח
נינם. ענין שררה כמו ינון שמו (לעיל ע"ב):

פסוק ט
עד מה. עד מתי וכן עד מה ה' תאנף לנצח (לקמן ע"ט):

פסוק י
ינאץ. ענין בזיון:

פסוק יא
כלה. ר"ל מנע:

פסוק יג
פוררת. ענינו הרצוץ לחתיכות רבות כמו פור התפוררה ארץ (ישעיהו כ"ד:י"ט) תנינים. תנים שם דג גדול שבים פרעה נקרא תנים כמ"ש בו התנים הגדול הרובץ וכו' (יחזקאל כ"ט:ג') ולכן יקראו המצרים תנינים:

פסוק יד
רצצת. ענין שבירה לחתיכות:
לויתן. זה פרעה כי התנין הגדול הוא לויתן כמ"ש את התנינים הגדולים (בראשית א) והוא הלויתן ובת זוגו:
לציים. מל' ציה ושממה:

פסוק טו
הובשת. מל' יבש:
איתן. ענין חוזק כמו איתן מושבך (במדבר כד):

פסוק טז
הכינות. מל' כן ובסיס:

פסוק יז
הצבת. העמדת:

קיץ. ימות החמה:

וחורף. ימות הגשמים:

פסוק יח
נאצו. ענין בזיון:

פסוק יט
לחית. ענין עדה וקבוץ וכן חית פלשתים (ש"ב כג):

תורך. מל' תור והיא כנסת ישראל והמשילה לתור כמו שהמשילה ליונה כמ"ש יונתי בחגוי הסלע (ש"ה ב):

פסוק כ
מחשכי. מל' חושך:

נאות. מדור:

פסוק כב
מני. כמו מן:

פסוק כג
שאון. ענין המיה:

פרק עה

פסוק ג
מועד. זמן:

פסוק ד
נמוגים. מל' המגה והמסה:

תכנתי. מל' כן ובסיס:

פסוק ה
להוללים אל תהולו. ענין סכלות ורשע כמו קנאתי בהוללים (לעיל ע"ג):

קרן. ענין ממשלה והתחזקות שהקרן הוא לחוזק לבעלי הקרן:

פסוק ו
עתק. ענין חוזק כמו ידברו עתק (לקמן צד):

פסוק ז
הרים. מלשון הרמה:

פסוק ט
חמר. משובח בטעם כמו תשתה חמר (דברים לב):
מסך. ענין מזיגה כמו מסכה יינה (משלי ט):
ויגר. ענין הזלה ושפיכה כמו מוגרים במורד (מיכה א):
שמריה. הוא הנופל בקרקעית הכוס אשר בו המשקה:
ימצו. מל' מציצה:

פסוק יא
אגדע. ענין כריתה וחתוך כמו שקמים גדעו (ישעיה ט):

פרק עו

פסוק ג
בשלם. הוא ירושלים כמ"ש ומלכי צדק מלך שלם (בראשית י"ד:י"ז-י"ח):
ומעונתו. מלשון מעון ומדור:

פסוק ד
רשפי. גחלים כמו רשפיה רשפי אש (ש"ה ח') והוא מושאל לזוהר ברזל החיצים וכמו שיאמר בלהב חרב וברק חנית (נחום ג':ג'):

פסוק ה
נאור. מל' הארה:
אדיר. חוזק:

פסוק ו
אשתוללו. ענין סכלות כמו מוליך יועצים שולל (איוב י"ב:י"ז):
נמו. מל' תנומה:

פסוק ז
ורכב. הוי"ו יתירה:

פסוק ט
ושקטה. ענין מנוחה:

פסוק יא
שארית. מל' שיור:

תחגור. מלי חגורה:

פסוק יב
יובילו. יביאו כמו לרקמות תובל למלך (לעיל מ"ה):
שי. תשורה ודורון:

פסוק יג
יבצור. ענין מניעה כמו ועתה לא יבצר מהם (בראשית י"א:ו'):
רוח. ענינו כעס וגאוה כמו ומושל ברוחו (משלי ז):
נגידים. שרים ומושלים:

פרק עז

פסוק ג
ידי. לפי שהמכה מכה ביד קרוי מכה בלשון יד:
נגרה. ענין הזלה ושפיכה כמו ויגר מזה (לעיל ע"ה):
תפוג. ענין רפיון וחלישות כמו תפוג תורה (חבקוק א'):
מאנה. מלי מיאון:

פסוק ד
אשיחה. ענין ספור התלאות כמו ישפוך שיחו (לקמן ק"ב):
ותתעטף. ענינו כפוף ומעונה כי מגודל הצרה נראה כאלו מעוטף קצתו בקצתו בעבור הכפיפה:

פסוק ה
נפעמתי. ענין שבירה והכאה כמו ותפעם רוחו (בראשית מ"א:ח') והוא מלשון פעמון שמקשקש ומכה:

פסוק ז
ויחפש. ענין חקירה:

פסוק ח
יזנח. ענין עזיבה:
לרצות. מלשון רצון:

פסוק ט
האפס. ענין כליון כמו אפס כסף (בראשית מ"ז):
גמר. ענין השלמה:

פסוק י
חנות. מלשון חנינה:
קפץ. ענין סגירה כמו לא תקפוץ את ידך (דברים ט"ו:ז'):

פסוק יא
חלותי. מלשון חיל ורעדה:
שנות. השתנות:

פסוק יג
והגיתי. ענין מחשבה:
אשיחה. ענין דבור ואמירה:

פסוק יז
יחילו. ירגזו ענין רתת ורעדה:
תהומות. עומק הים:

פסוק יח
זורמו. ענין שטף המים כמו מזרם הרים (איוב כד):
עבות. ענינם כמו עב קל (ישעיה יט):
שחקים. רקיעים:
חצציך. מל' חץ:

פסוק יט
בגלגל. אופן העגלה:

פסוק כ
ושבילך. ענין מסילה ודרך:
ועקבותיך. עקב הרגל:

פסוק כא
נחית. נהגת:

פרק עח

פסוק א
האזינה. ענין הקשבה:

פסוק ב
אביעה. ענין אמירה כמו יום ליום יביע אומר (לעיל יט):

פסוק ד
נכחד. ענין מניעה כמו ולא כחד ממנו (ש"א ג):
ועזוזו. מל' עוז וחוזק:

פסוק ז
כסלם. בטחונם כמו אם שמתי זהב כסלי (איוב ל"א:כ"ד):

פסוק ח
סורר. סר מדרך הישר:
ומורה. ענין מורד ומסרב:

פסוק ט
נושקי. מזויינים כמו נושקי קשת ומגן (דה"ב י"ז):
רומי. ענין השלכה כמו פרש ורומה קשת (ירמיהו ד':כ"ט):
קרב. מלחמה כמו המלמד ידי לקרב (לקמן קמ"ד):

פסוק י
מאנו. לא רצו:

פסוק יג
נד. צבור ותל כמו נצבו כמו נד (שמות ט"ו:ח'):

פסוק יד
וינחם. נהגם:

פסוק טו
יבקע צורים. סלעים:

פסוק טז
נוזלים. מל' הזלה ונטיפה:

פסוק יז
למרות. למרוד:
בציה. במדבר שהוא ציה ושממה:

פסוק יט
לערוך. ענין סדור:

פסוק כ
תת. מל' נתינה:
שאר. בשר כמו אכלו שאר עמי (מיכה ג):

פסוק כא
ויתעבר. מל' עברה וזעם:
נשקה. מל' היסק והבערה:

פסוק כה
אבירים. חזקים:
צידה. מזון:

פסוק כו
בעזו. בחזקו:

פסוק לא
במשמניהם. מל' שמן:
הכריע. ענין הנפילה על ברכים:

פסוק לד
ושחרו. ענין דרישה כמו שוחר טוב (משלי יח):

פסוק מ
כמה. ענין מספר מרובה:
יעציבוהו. מלשון עצבון:

פסוק מא
התוו. ענין סימן ואות כמו והתוית תיו (יחזקאל ט):

פסוק מד
יאוריהם. הם ברכות העשויות בידי אדם:
ונוזליהם. מלשון הזלה ושפיכה ר"ל מים היורדים מעצמן:

פסוק מה
ערוב. תערובת מיני חיות:
וצפרדע. שם מין שרץ המים:

פסוק מו
לחסיל. מין ארבה:
יבולם. מלשון יבול ותבואה וכן ונתנה הארץ יבולה (ויקרא כ'):

פסוק מז
יהרוג. הוא לשון מושאל על השבירה:
ושקמותם. מין אילן תאנה כמו ובולס שקמים (עמוס ז):

בחנמל. הוא מין ברד:

פסוק מח
ויסגר. ענין מסירה כמו לא תסגיר עבד (דברים כ"ג:ט"ז):
בעירם. בהמתם לרשפים. ענין להט ולהב:

פסוק נ
יפלס. ענין ישר כמו פלס מעגל רגליך (משלי ד':כ"ו) ועש"ז גקרא קנה המאזנים בשם פלס כי מיישר המשקל:
נתיב. שביל ודרך:
לא חשך. לא מנע:
וחיתם. ובהמתם:
הסגיר. ענין מסירה:

פסוק נא
אונים. ענין כח כמו מצאתי און לי (הושע י"ב:ט'):

פסוק נה
בחבל. הוא קו המדה:

פסוק נז
ויסגו. ענין החזרה לאחור:

פסוק נח
בבמותם. מל' במה:
יקניאוהו. מלשון קנאה והכעסה כמו הם קנאוני בלא אל (דברים ל"ב:כ"א):

פסוק נט
ויתעבר. מל' עברה וזעם:

פסוק ס
ויטוש. ענין עזיבה:

פסוק סא
עזו. כן יקרא הארון ע"ש שהראה כח ה' בפלשתים להכות בהם כמ"ש בשמואל א:

פסוק סב
ויסגר. מסר:

פסוק סג
הוללו. בית החופה נקרא בדרז"ל הלולא (כתובות ה') ע"ש שמהללים ומשבחים שמה את החתן ואת הכלה:

פסוק ע
ממכלאות. מל' בית הכלא ומאסר והוא דיר הצאן שהמה כלואים בה:

פסוק עא
עלות. מגדלות עולליהן ר"ל מניקות:

פסוק עב
ינחם. ינהגם:

פרק עט

פסוק א
לעיים. ענינו תל וגל כמו לעי השדה (מיכה א'):

פסוק ב
לחיתו. הי"ו יתירה וכן וחיתו ארץ למינה (בראשית א':כ"ד):

פסוק ד
וקלס. ענין לעג וחרפה כמו וקלסה לכל הארצות (יחזקאל כ'):

פסוק ה
תאנף. מל' אף וחימה:

פסוק ו
אל הגוים. על הגוים:

פסוק ט
על דבר. בעבור כמו ועל דבר כזבי (במדבר כ"ה:י"ח):

פסוק יא
אנקת. ענין צעקה וגניחה כמו באנוק חלל (יחזקאל כו):
הותר. ענין פתיחת הקשר:

פרק פ

פסוק א
אל שושנים. על שושנים והוא כלי נגון עשוי בצורות שושנה:

עדות. מלשון עדי וקשוט וכן את הנזר ואת העדות (מ"ב י"א) ור"ל המזמור הזה היה לקשוט ולפאר לאסף:

פסוק ב
הופיעה. ענין הארה כמו הופיע מהר פארן (דברים ל"ב):

פסוק ג
ולכה. כמו ולך כך הוא במסרה ור"ל עליך:

פסוק ה
עשנת. כמו תעשן והוא ענין כעס כמו יעשן אפך (לעיל ע"ד):

פסוק ו
שליש. שם מדה גדולה וכן וכל בשליש (ישעיה מ'):

פסוק ז
מדון. מל' דין:

למו. להם ר"ל עליהם:

פסוק י
פנית. ענין הסרה והפנוי מן המקום:

פסוק יא
צלה. מל' צל:

אל. ענין חוזק כמו ביד אל גוים (יחזקאל ל"א):

פסוק יב
תשלח. ענין התפשטות כמו ותשלח פארות (שם י"ז):

קצירה. ענפיה כמו ועשה קציר כמו נטע (איוב י"ד:ט'):

יונקותיה. ענפים יונקים ורכים כמו ויעל כיונק (ישעיה נ"ג):

פסוק יג
פרצת. ענין שבירה:

גדריה. כתליה:

וארוה. ענין לקיטה כמו אריתי מורי (ש"ה ה):

פסוק יד
יכרסמנה. ענין כריתה וכליון כי יחסלנו הארבה (דברים כ"ח:ל"ח) תרגמו ירושלמי ארי יקרסם יתיה גובא ובמשנה שדה שקרסמוה נמלים (פאה פ"ב) והקו"ף והכ"ף מתחלפים כי הם ממוצא אחד:

וזיז. מלשון הזזה ותנועה:

שדי. כמו שדה:

פסוק טו

נא. עתה:

ופקד. ענין השגחה:

פסוק טז

וכנה. מל' כן ובסיס:

אמצתה. מל' אומץ וחוזק:

פסוק יז

כסוחה. ענין כריתה כי לא תזמור (ויקרא כ"ה) תרגומו לא תכסח וכן קוצים כסוחים (ישעיה ל"ג):

פסוק יט

נסוג. ענין החזרה לאחור כמו ונסוג מאחר אלהינו (שם נט):

פרק פא

פסוק א

הגתית. כלי נגון הבא מגת:

פסוק ג

נעים. ענין מתיקות וערבות:

פסוק ד

בכסה. ענין זמן מיועד כמו ליום הכסא יבוא (משלי ז':כ') וההי"א תמורת האל"ף:

פסוק ו

עדות. מלשון עדי וקשוט וכן את הנזר ואת העדות (מ"ב י"א) שפת. לשון עם ועם כמו שפה אחת (בראשית י"א):

פסוק ז

מסבל. ענין טעינת משא כמו והנושאים בסבל (נחמיה ד'):

שכמו. כתיפיו מדוד. כלי בישול כקדרה וכיוצא וכן והכה בכיור או בדוד (ש"א ב):

פסוק ח

ואחלצך. ענין הוצאה ושליפה כמו חלוץ הנעל (דברים כ"ה):

אענך. מל' עניה ותשובה:

אבחנך. מל' בחינה:

פסוק ט
ואעידה. ענין התראה כי ע"פ רוב מתרין בעדים שלא יכחש:

פסוק יב
לא אבה. לא רצה:

פסוק יג
בשרירות. במראה כמו אשורנו ולא קרוב (במדבר כ"ד):

פסוק יד
לו. כמו אם וכן לו החייתם אותם (שופטים ח':י"ט):

פסוק יז
מחלב. ענין מיטב כמו ואכלו את חלב הארץ (בראשית מ"ה:י"ח):

פרק פב

פסוק ב
תשאו. ענין חנופה וכן שאת פני רשע (משלי י"ח:ה'):

פסוק ד
פלטו. ענין הצלה:

פסוק ה
ימוטו. מלשון הטיה:

פרק פג

פסוק ב
דמי. ענין שתיקה כמו לך דומיה תהלה (לעיל סה):
תשקוט. ענין מנוחה:

פסוק ג
יהמיון. מל' המיה:

פסוק ד
יערימו. מל' ערמה:

פסוק ה
ונכחידם. ענין כריתה כמו ותכחד מן הארץ (שמות ט):

פסוק ט
נלוה. ענין חבור כמו הפעם ילוה אישי (בראשית כ"ט:ל"ד):

פסוק יא
דומן. זבל ואשפה כמו כדומן על פני השדה (מ"ב ט):

פסוק יב
נסיכמו. ענין שררה כמו נסיכי סיחון (יהושע י"ג):

פסוק יג
נירשה. מלי ירושה:

נאות. מדור:

פסוק יד
שיתמו. ענין שימה:

כקש. הוא תבן הדק:

פסוק טו
וכלהבה. שלהבת:

תלהט. ענין שריפה כמו אש לוהט (לקמן קד):

פסוק טז
בסערך ובסופתך. ענין רוח חזקה וגדולה:

פסוק יז
קלון. ענין בזיון והוא מלי קלוי באש (ויקרא ב':י"ד) כי המתבייש פניו מאדימות כאילו נשרף באש, או הוא מלי קלות:

פסוק יח
ויחפרו. ענין בושה כמו וחפרה הלבנה (ישעיה כ"ד):

פרק פד

פסוק א
הגתית. כלי נגון הבא מגת:

פסוק ב
ידידות. אהובות:

פסוק ג
נכספה. ענין תאוה כמו נכסוף נכספת (בראשית ל"א):

כלתה. אף הוא ענין תאוה וחשק כמו כלתה לתשועתך נפשי (לקמן קי"ט):

פסוק ד
ודרור. שם עוף מה:

קן. כן נקרא מדור העוף כמו יקרא קן צפור (דברי' כ"ב) שתה. שמה:

אפרוחיה. בניה הקטנים כמו אפרוחים או ביצים (שם):

פסוק ו
מסילות. מל' מסילה ושביל:

פסוק ז
יעטה. ענין עטיפה ולבישה כמו כבגד יעטה (לקמן קט):

מורה. מל' הוראה ולמוד יהיה בדבר שיהיה:

פסוק יא
הסתופף. מל' סף ומזוזה:

מדור. מל' דירה:

פרק פה

פסוק ב
רצית. מלשון רצון:

פסוק ג
נשאת. ענין מחילת העון:

פסוק ד
אספת. ענין הכנסה כמו ואין איש מאסף (שופטים י"ט:ט"ו):

עברתך. מל' עברה וזעם:

פסוק ו
תאנף. מלשון אף וחמה:

פסוק ט
לכסלה. מל' כסיל ור"ל לחטוא:

פסוק יא
נפגשו. ענין פגיעה:

נשקו. מלשון נשיקה:

פסוק יב
נשקף. ענין הבטה:

פסוק יג
יבולה. תבואתה ופריה:

פסוק יד
פעמיו. צעדיו כמו פעמי הכן (לקמן קי"ט):

פרק פו

פסוק ו
האזינה. הטה אוזן לשמוע:

והקשיבה. ענין שמיעה:

פסוק יא
הורני. ענין למוד:

יחד. מל' חד ואחד:

פסוק יג
תחתיה. ענין עומק ושפלות:

פסוק יד
עריצים. חזקים כמו אל נערץ (לקמן פ"ט):

פסוק יז
אות. סימן ומופת:

פרק פז

פסוק ד
רהב. הוא מצרים כמ"ש בהם רהב הם שבת (ישעיהו ל':ז') ויקראו כן ע"ש גאותם והוא מל' ירהבו הנער בזקן (שם ג'):

ליודעי. ענינו אהוב וחביב כמו ומודע לבינה תקרא (משלי ז':ד'):

פסוק ז
ושרים. מל' שירה:

כחוללים. שם כלי נגון כמו תוף וחליל (ישעיהו ה':י"ב) מעיני. מל' עיון ומחשבה:

פרק פח

פסוק א
מחלת. שם כלי נגון:
לענות. להרים הקול בשיר כמו וענו הלוים וכו' קול רם (דברים כו):

פסוק ה
איל. ענין כח כמו אל גוים (יחזקאל לא):

פסוק ו
עוד. כמו עדיין וכן עוד היום גדול (בראשית כ"ב):
נגזרו. נכרתו כמו נגזרנו לנו (יחזקאל לו):

פסוק ח
וכל. הוי"ו במקום עם וכן ויוסף היה במצרים (שמות א':ה') ר"ל עם יוסף שהיה במצרים:
משבריך. הם גלי הים הנראים כמשברים מי הים וכן משברים יתחטאו (איוב מא):
ענית. מל' ענוי:

פסוק ט
מיודעי. אוהבי כמו אלופי ומיודעי (לעיל נה):
למו. להם:

פסוק י
דאבה. ענין עצבון כמו ודאבון נפש (דברים כ"ח):
שטחתי. ענין פרישה כמו משטח חרמים (יחזקאל כו):

פסוק יא
רפאים. מל' רפיון וחלשות:

פסוק יג
נשיה. ענין שכחה כמו נשני אלהים (בראשית מ"א):

פסוק טו
תזנח. תעזוב:

פסוק טז
אמיך. מלשון אימה ופחד:
אפונה. מל' פנוי:

פסוק יז
בעותיך. מל' בעתה וחרדה כמו פלצות בעתתני (ישעיה כא):
צמתתוני. ענין כריתה כמו יצמיתם ה' (לקמן צד):

פסוק יח
הקיפו. ענין סבוב:

פסוק יט
מיודעי. אוהבי:
מחשך. מל' חושך:

פרק פט

פסוק ז
יערך. מלשון ערך ושווי:
אלים. חזקים כמו אל גוים (יחזקאל לא) ור"ל מלאכי מעלה:

פסוק ח
נערץ. ענין חוזק כמו כגבור עריץ (ירמיה ב):
בסוד. ענין חבורה ואסיפה כמו ועל סוד בחורים (שם ו):

פסוק ט
חסין. ענין חוזק כמו וחסון הוא כאלונים (עמוס ב':ט'):

פסוק י
תשבחם. תשקיעם ותשפילם כמו משביח שאון ימים (לעיל סה):

פסוק יא
דכאת. ענין כתיתה ושבירה:

פסוק יג
תבור וחרמון. שמות הרים גבוהים:

פסוק טז
תרועה. ענין התחברות וריעות וכן ותרועת מלך בו (במדבר כ"ג:כ"א):

פסוק יז
יגילון. מל' גילה ושמחה:

פסוק כ
בחזון. במראה נבואה:

הרימותי. מל' הרמה והתנשאות:

פסוק כב

תאמצנו. מל' אומץ וכח:

פסוק כג

ישיא. ענין הלואה כמו כי תשה ברעך (דברים כ"ד:י'):

יעננו. מל' ענוי:

פסוק כד

וכתותי. ענין רציצה ושבירה:

אגוף. מל' מגפה:

פסוק כז

וצור. ענין חוזק:

פסוק לג

ופקדתי. ענין חסרון כמו ויפקד מקום דוד (ש"א כ):

בשבט. ר"ל מוסר פורעניות:

פסוק לד

אפיר. מל' הפרה וביטול:

פסוק לו

אכזב. מל' כזב ושקר:

פסוק לט

התעברת. מל' עברה וזעם:

פסוק מ

נארתה. ענין הרחקה כמו ניאר מקדשו (איכה ב):

נזרו. כתרו:

פסוק מא

גדרותיו. ענין כותל ומחיצה:

מחתה. מושבר כמו חתתה קשתותם (ירמיה נא):

פסוק מב

שסוהו. ענין רמיסה כמו מי נתן למשיסה (ישעיהו מ"ב:כ"ד):

פסוק מד
צור. ענין חדוד כמו חרבות צורים (יהושע ה):

פסוק מה
השבת. ענין בטול כמו שבת נוגש (ישעיה יד):
מטהרו. ענין זוהר כמו וכעצם השמים לטוהר (שמות כ"ד:י'):
מגרתה. ענין הפלה כי ויפל רוכבו אחור (בראשית מ"ט:י"ז) תרגומו וימגר:

פסוק מו
עלומיו. נעוריו כמו בן מי זה העלם (ש"א ז):
העטית. ענין עטוף ולבישה כמו ועל שפם יעטה (ויקרא י"ג:מ"ה):

פסוק מח
חלד. ענין זמן כמו האזינו כל יושבי חלד (לעיל מט):
שוא. על חנם וכן שוא שקד שומר (לקמן קכז):

פסוק נא
כל רבים עמים. כמו כל עמים רבים:

פסוק נב
עקבות. ענין התאחרות וכן לא יעקבם (איוב לז) ע"ש שהעקב הוא אחרית הרגל וסופו:

פרק צ

פסוק א
מעון. מדור כמו השקיפה ממעון קדשך (דברים כ"ו:ט"ו):

פסוק ב
ותחולל. ענין יצירה כמו הן בעון חוללתי (לעיל נא):
ארץ ותבל. כשהם סמוכים יורה ארץ על המקום הבלתי מיושבת ותבל על מקום המיושבת:

פסוק ד
ואשמורה. הוא חלק משלשה חלקי הלילה נקראים אשמורה בלשון מקרא:

פסוק ה
זרמתם. ענין מרוצת המים כמ"ש כזרם מים (ישעיהו כ"ח:ב') והושאל למרוצת השנים יחלוף. ענין התחדשות כמו יחליפו כח (שם מא):

פסוק ו
יציץ. יפריח:
ימולל. ענין כריתה כמו כי אמילם (לקמן קיח) ויבש. ר"ל וכבר נעשה יבש וכן אתה קצפת ונחטא (ישעיהו ס"ד:ד'):

פסוק ח
עלומינו. מלשון העלם וחסרון ידיעה:

פסוק ט
פנו. מל' פניה:
הגה. ענין דבור כמו ולשוני תהגה (לעיל לה):

פסוק י
ורהבם. ענין התחזקות כמו ירהבו הנער בזקן (ישעיהו ג':ה'):
גז. ענין כריתה ותלישה כמו גזי נזרך (ירמיה ז):
חיש. מהר כמו חושה לעזרתי (לעיל לח):

פסוק יב
ונביא. מל' הבאה:

פסוק טז
והדרך. מל' הדר ויופי:

פסוק יז
נועם. ענין מתיקות וערבות כמו ולחם סתרים ינעם (משלי ט):

פרק צא

פסוק א
יתלונן. ענין התמדה וכן צדק ילין בה (ישעיהו א':כ"א):

פסוק ב
ומצודתי. ענין מבצר חזק:

פסוק ג
מפח. מרשת:
יקוש. מלשון מוקש:
הוות. ענין שברון כמו הוה על הוה (יחזקאל ז':כ"ו):

פסוק ד
באברתו. בכנפיו:

צנה. דומה הוא למגן:

וסחרה. לבוש מברזל מסבבת הגוף סחור סחור:

פסוק ו
באפל. בחשך:

מקטב. נקרא כן מענין כריתה כמו אהי קטבך שאול (הושע י״ג:י״ד):

ישוד. מלי שדידה וגזלה:

פסוק ט
מעונך. מלשון מעון ומדור:

פסוק י
תאונה. ענין הזדמנות כמו והאלהים אנה לידו (שמות כ״א:י״ג):

פסוק יא
לך. עליך:

פסוק יב
תגוף. ענין הכאה כמו ונגפו אשה הרה (שם):

פסוק יג
שחל. שם משמות האריה:

ופתן. מין נחש:

כפיר. ארי בחור:

ותנין. מין נחש:

פסוק יד
אשגבהו. ענין התחזקות:

פסוק טו
אחלצהו. ענין הוצאה ושליפה:

פרק צב

פסוק ד
הגיון. ענין דבור:

פסוק ז
בער. שוטה כבהמה מל' אנחנו ובעירנו (במדבר כ):

פסוק ח
ויציצו. יפריחו:

פסוק יא
כראים. שם חיה ראם:

בלותי. מל' בלילה וערבוב:

רענן. ענין לחות ודשן כמו והיה עלהו רענן (ירמיה יז):

פסוק יב
בשורי. ענין הבטה כמו אשורנו ולא קרוב (במדבר לב):

פסוק יג
ישגה. יתרבה גדלו כמו ישגה אחו (איוב ח):

פסוק יד
שתולים. נטועים:

פסוק טו
ינובון. מל' תנובה והצמחה:

דשנים. שמנים:

ורעננים. ענין לחות ורטיבות כמו והיה עלהו רענן (ירמיה ז):

פרק צג

פסוק א
התאזר. מל' אזור וחגורה:

פסוק ג
דכים. מלשון דכא ושברון והם הגלים הקרואים משברים כמ"ש וכל משבריך (לעיל פח) ע"ש שמשברים מי הים:

פסוק ד
אדירים. חזקים:

משברי ים. הם גלי הים:

פסוק ה
נאוה. מלשון נאוה ויופי כמו נאוה כירושלים (ש"ה ו):

פרק צד

פסוק א
הופיע. ענין הארה כמו הופיע מהר פארן (דברים ל"ג:ב'):

פסוק ג
יעלזו. ישמחו:

פסוק ד
יביעו. ענין אמירה כמו יום ליום יביע אומר (לעיל יט):

עתק. דבור חזק כמו יצא עתק מפיכם (ש"א ב'):

יתאמרו. מלשון התרוממות וכן את ה' האמרת (דברים כו):

פסוק ה
ידכאו. ענין כתיתה ושבירה:

יענו. מלשון ענוי:

פסוק יג
להשקיט. ענין הנחה:

יכרה. ענין חפירה כמו בור כרה (לעיל ז'):

שחת. בור:

פסוק יז
דומה. ענין שתיקה כמו נאלמתי דומיה (לעיל לט):

פסוק יח
מטה. מלשון הטיה:

יסעדני. מלשון סעד ותמיכה:

פסוק יט
שרעפי. ענין מחשבה וכן בחנני ודע שרעפי (לקמן קלט):

ישעשעו. מלשון שעשוע ושמחה כמו ושעשע יונק (ישעיה יא):

פסוק כ
הוות. ענין שברון:

פסוק כב
למשגב. לחוזק:

פסוק כג
אונם. ענין כח כמו מצאתי און לי (הושע י"ב:ט'):
יצמיתם. ענין כריתה כמו אותו אצמית (לקמן קא):

פרק צה

פסוק א
לכו. הוא ענין זרוז כמו ועתה לכו ונהרגהו (בראשית ל"ז:כ') והלא בא אצלם נריע. מל' תרועה:

פסוק ד
מחקרי. מלשון חקירה וחפוש:
ותועפות. ענין גבהות ע"ש העוף אשר יעופף בגובה האויר:

פסוק ה
עשהו. ענין תקון כמו וימהר לעשות אותו (בראשית י"ח:ז'):

פסוק ו
עושנו. ענין הרמה וגדולה כמו הוא עשך ויכוננך (דברים ל"ב:ו'):

פסוק ז
אם. כאשר וכן ואם יהיה יובל (במדבר לז):

פסוק ח
תקשו. מלשון קשה:

פסוק י
אקוט. מל' קטטה ומריבה:
תועי. ענין הפניה מדרך הישר כמו תעיתי כשה אובד (לקמן קיט):

פרק צו

פסוק ב
בשרו. ענינו השמעת חדשות:

פסוק ה
אלילים. הוא מלשון אל ולא, ר"ל דבר מבלי תועלת וכן רופאי אליל (איוב יג):

פסוק ז
הבו. תנו ור"ל תנו בפה ואמרו כמו ולא נתן תפלה (שם א):

פסוק ט
חילו. מלשון חיל ורעד:

פסוק יב
יעלוז. ישמח:

שדי. כמו שדה:

פרק צז

פסוק ב
וערפל. הוא עב הענן:

פסוק ג
ותלהט. ענין להב ושריפה כמו אש לוהט (לקמן קד):

צריו. אויביו:

פסוק ד
ותחל. מלשון חלחלה:

פסוק ה
כדונג. כשעוה:

נמסו. ענין התכה והמגה:

פסוק ז
המתהללים. מלשון הלול ושבח:

פסוק ח
בנות יהודה. כפרי יהודה כמו קנת ואת בנותיה (במדבר לב):

פסוק ט
נעלית. מל' מעלה ושבח:

פרק צח

פסוק ד
פצחו. פתחו פה כמו פצחו רננו יחדיו (ישעי' נב):

פסוק ו
בחצוצרות. שם כלי נגון:

פסוק ח
ימחאו. ענין הכאה לשמוח כמו יען מחאך יד (יחזקאל כ"ה:ו'):

פרק צט

פסוק א
ירגזו. ענין רעדה כמו רגזו ואל תחטאו (לעיל ד):

פסוק ה
להדום. הוא שרפרף הכסא הנתון תחת רגלי היושב כמו הדום לרגליך (לקמן ק'):

פסוק ח
עלילותם. מעשיהם כמו אשר עולל לי (איכה א':י"ב):

פרק קא

פסוק ג
דבר בליעל. מעשה איש בליעל:
סטים. ענינו דברים הסרים מדרך הנכוחה כמו אל ישט אל דרכיה (משלי ז':כ"ה):

פסוק ד
עקש. עקום:

פסוק ה
מלשני. מלשון מלשין והיו"ד יתירה:
אצמית. ענין כריתה כמו וברעתם יצמיתם (לעיל צד):
אוכל. מלשון יכולת:

פרק קב

פסוק א
יעטוף. מלשון עטיפה ולבישה:
שיחו. ענין ספור התלאות כמו אשיחה במר נפשי (איוב ז):

פסוק ד
כמוקד. הוא מקום הבערת האש כמו על מוקדה (ויקרא ו'):
נחרו. ענין יובש כמו נחר מפוח (ירמיה ז'):

פסוק ז
לקאת. ככוס שמות עופות מצויות במדבר ובחרבות:

פסוק ח
שקדתי. ענין מהירות כי שוקד אני (שם א'):
בודד. בדד ויחידי:

פסוק ט
מהוללי. ר"ל המתלוצצים בי כעל כסיל והוא מלשון הוללות וסכלות (קהלת א):

פסוק י
ושקוי. מלשון משקה:
מסכתי. ענין מזיגה כמו מסכה יינה (משלי ט'):

פסוק יח
הערער. מלשון הערה ר"ל המעורר בתפלה:

פסוק כ
השקיף. ענין הבטה:

פסוק כא
אנקת. ענין צעקת אנחה כמו באנוק חלל (יחזקאל כו):
לפתח. ענין התרת הקשר כמו מוסר מלכים פתח (איוב י"ב:י"ח):

פסוק כד
ענה. מלשון ענויים:

פסוק כה
תעלני. ענין סלוק כמו כעלות גדיש בעתו (שם ה'):

פסוק כו
לפנים. מתחלה כמו וזאת לפנים בישראל (רות ד':ז'):

פסוק כז
יבלו. ענין רקבון וכמישה כמו ועלהו לא יבול (לעיל א'):

פסוק כח
הוא. ר"ל דבר העומד בהויתו ומתקיים:
יתמו. מל' תם והשלמה:

פסוק כט
יכון. מל' הכנה:

פרק קג

פסוק א
קרבי. הם האיברים הפנימים כמו וקרבי לקיר חרש (ישעיה וז):

פסוק ג
עונכי. עונך והיו"ד יתירה וכן תחלואיכי חייכי המעטרכי נעוריכי בכולם היו"ד יתירה והיא דרך צחות הלשון:

פסוק ד
המעטרכי. מל' עטרה:

פסוק ה
עדיך. הפה תקרא כן כמו עדיו לבלום (לעיל ל"ב):

פסוק ו
עשוקים. מלשון עושק וגזל:

פסוק ז
עלילותיו. מעשיו:

פסוק ט
יטור. ענין שמירת האיבה בלב כמו לא תקום ולא תטור (ויקרא י"ט:י"ח):

פסוק י
גמל. ענין תשלום השכר:

פסוק יד
יצרנו. מלשון יצירה ובריאה:

פרק קד

פסוק ב
עוטה. ענין עטיפה כמו כבגד יעטה (לקמן קט):

כשלמה. כמלבוש:

כיריעה. כוילון:

פסוק ג
המקרה. ענין כסוי הבית כמו המה קרוהו (נחמיה ג):

עליותיו. מל' עליה והוא חדר ממעל לחדר:

עבים. עננים:

פסוק ד
לוהט. שורף ומתלהב כמו ותלהטהו מסביב (ישעיה מב):

פסוק ז
יחפזון. מלשון חפזון ומהירות:

פסוק יב
עפאים. עלים כמו עפיה שפיר (דניאל ד):

פסוק יג
מעליותיו. מלשון עליה:

פסוק טו
להצהיל. ענין הארה כמו צהלה ושמחה (אסתר א):

יסעד. ישען:

פסוק יז
צפרים. הוא שם כולל לכל העופות:

יקננו. מלשון קן ומדור:

חסידה. שם עוף:

ברושים. מין אילן סרק:

פסוק יח
ליעלים. שם חיה יעל:

לשפנים. שם חיה שפן:

פסוק כ
תרמוש. ענין ההלוך והזזה ממקום למקום כמו ובכל החיה הרומשת (בראשית א':כ"ח):

פסוק כב
ואל מעונתם. כמו ובמעונותם וכמוהו ואל הארון תתן (שמות כא) ומשפטו ובהארון:

ירבצון. היא השכיבה לנוח:

פסוק כד
מה רבו. מלת מה באה להפלגת הדבר כמו מה רב טובך (לעיל לא):

רבו. גדלו:

פסוק כה
ידים. ר"ל מקום:

רמש. ענין הזזה:

פסוק כז
ישברון. ענין תקוה כמו שברו על ה' (לקמן קמו):

פסוק כט
תוסף. כמו תאסף והוא ענין מיתה והכנסת הרוח אל מקום גניזתו:
יגועון. ענין מיתה:

פסוק לב
ותרעד. מלשון רעד ורתת:

פסוק לד
יערב. ענין מתיקות כמו וערבה להי' מנחת (מלאכי ג):
שיחי. דבורי כמו שיח לארץ (איוב יב):

פסוק לה
יתמו. מלשון תם והשלמה:
אינם. אין להם:

פרק קה

פסוק ט
לישחק. כמו ליצחק:

פסוק יא
חבל. מחוז וחלק כמו וחבל בני יהודה (יהושע יט):

פסוק יב
מתי מספר. אנשי מספר:

פסוק יד
לעשקם. מל' עושק וגזל:

פסוק טז
מטה. על כי דרך להשען על המטה הושאל מלת מטה על השענה:

פסוק יח
ענו. מל' ענוים:
בכבל. בשלשלאות כמו בכבלי ברזל (לקמן קמט):

פסוק כ
ויפתחהו. ענין התרת קשרי המאסר כמו מוסר מלכים פתח (איוב י״ב:י״ח):

פסוק כב
בנפשו. ברצונו כמו אל תתנני בנפש צרי (לעיל כז):

פסוק כה
להתנכל. ענין מחשבה רעה וערמה כמו ויתנכלו אותו להמיתו (בראשית לו):

פסוק כח
מרו. ענין מרוד וסרוב:

פסוק ל
שרץ. ענין ההולדה עם הרבוי:

צפרדעים. הוא שרץ המים:

פסוק לו
אונם. ענין כח כמו מרוב אונים (ישעיה מ):

פסוק לז
כושל. ענין נפילת התגברות ורפוי הכח ויאמר כן גם על הרבות העוני:

פסוק לט
למסך. כן יקרא הסכך אשר ממעל גם המחיצה לפנים כמו ואת מסך הפתח (שמות כז) והענן בלכתם הלך לפניהם ובנוחם סככם ממעל:

פסוק מ
שליו. מין עוף שמן:

פסוק מא
ויזובו. נטפו:

פסוק מד
ועמל. עושר האדם נקרא עמל כי בא בעמל רב וביגיעה:

פרק קו

פסוק ב
ימלל. מלשון מלה ודבור:

פסוק ד
פקדני. ענין השגחה וזכרון:

פסוק ז
וימרו. מרדו וסרבו:

פסוק ט
ויחרב. ענין יובש:

פסוק יג
חכו. ענין המתנה כמו לכן חכו לי (צפניה ג':ח'):

פסוק יד
בישימון. במדבר שממה:

פסוק טו
רזון. מל' תות וכחשות:

פסוק טז
ויקנאו. ענין כעס כמו הם קנאוני (דברים לב):

פסוק יח
תלהט. ענין להבה:

פסוק יט
למסכה. דבר הניתך ממתכת כמו אלהי מסכה (שמות לד):

פסוק כ
וימירו. מלשון תמורה וחלוף:

פסוק כה
וירגנו. ענין תלונה ותרעומות כמו דברי נרגן (משלי יח):

פסוק כז
ולזרותם. לפזרם כמו תזרם לרוח (יחזקאל ה'):

פסוק כח
ויצמדו. ענין דבוק וחבור כמו צמיד פתיל (במדבר ט):

פסוק כט
ותפרץ. ענין התחזקות כמו מה פרצת (בראשית לח):

פסוק ל
ויפלל. ענין דין ומשפט כמו ונתן בפלילים (שמות כא):
ותעצר. ענין מניעה:

פסוק לב
ויקציפו. מלשון קצף:

פסוק לג
המרו. מרדו וסרבו:

רוחו. ענין דבור כמו וברוח שפתיו (ישעיה יא):

ויבטא. ענין אמירה כמו לבטא בשפתים (ויקרא ה):

פסוק לה
ויתערבו. מל' תערובות:

פסוק לו
עצביהם. כן יקראו הגלולים כי מעציב לב עובדיו צועקים אליו ואינם נענים:

פסוק לח
ותחנף. תתחייב ותרשיע כן תרגומו וכן יחניף את הארץ (במדבר לב):

פסוק לט
ויזנו. ענין הסרה ועש"ז תקרא המנאפת זונה כי סרתה מדרכי הצניעות:

פסוק מ
ויתעב. מלשון תועבה:

פסוק מב
וילחצום. מלשון לחץ ודחק:

פסוק מג
ימרו. מרדו וסרבו:

וימכו. ענין דלות ושפלות כמו ואם מך הוא (ויקרא כז):

פסוק מו
שוביהם. מלשון שביה:

פרק קז

פסוק ו
ממצוקותיהם. מלשון צוקה וצרה:

פסוק ז
וידריכם. ענין הלוך:

פסוק ט
שוקקה. ענין תאוה כמו ונפשו שוקקה (ישעיה כט):

פסוק י
וצלמות. צלו של מות והוא ענין חושך כחשכת הקבר:

פסוק יא
המרו. מלשון מרי ומרד:

נאצו. ענין בזיון:

פסוק יד
ומוסרותיהם. ענין קשור הרצועות:

ינתק. ענין העתק כמו נתקתי מוסרותיך (ירמיה ב):

פסוק טז
ובריחי. כעין מטה לרוחב הדלתות לסגרם:

גדע. ענין כריתה כמו שקמים גדעו (ישעיה ט):

פסוק יז
אוילים. ר"ל חוטאים:

פסוק כ
משחיתותם. מל' שחת ובור:

פסוק כד
במצולה. עומק הים:

פסוק כו
תתמוגג. מלשון המגה והמסה:

פסוק כז
יחוגו. ענין רקוד ותנועה חזקה כמו המון חוגג (לעיל מב):

תתבלע. ענין השחתה כמו בלע ה' ולא חמל (איכה ב':ב'):

פסוק כט
לדממה. ענין שתיקה כמו קול דממה (מ"א יט):

ויחשו. ענין שתיקה כמו עת לחשות (קהלת ג'):

פסוק ל
מחוז. גבול וכן עם שאול עשינו חוזה (ישעיהו כ"ח:ט"ו):

פסוק לג
לצמאון. למקום צמא ויובש:

פסוק לה
לאגם. שם מקום כניסת המים:

ציה. שממה:

פסוק לט
וישוחו. ענין שפלות כפיפות כמו תחתיו שחחו עוזרי רהב (איוב ט):

מעוצר. ענין העכבה כמו נעצרה נא אותך (שופטים יג):

פסוק מ
נדיבים. ר"ל שרים בעלי מתן:

פסוק מב
קפצה. סגרה כמו אם קפץ באף רחמיו (לעיל עז):

פרק קח

פסוק ב
כבודי. כן תקרא הנשמה:

פסוק ג
שחר. בקר:

פסוק ד
בלאומים. באומות:

פסוק ז
יחלצון. ענין הוצאה:

פסוק ח
שכם. ענין חלק כמו כי תשימני שכם (לעיל כא):

פסוק ט
מחוקקי. השרים נקראים מחוקקים כי הם ישימו החוקים:

פסוק י
סיר. קדרה:

נעלי. מלשון מנעול הסוגר:

עלי פלשת. כמו על פלשת:

אתרועע. מל' תרועה:

פסוק יא
יובילני. ענין הבאה:

נחני. נהג אותי:

פסוק יב
זנחתנו. עזבתנו:

בצבאותינו. בצבא היוצא במלחמה:

פסוק יג
הבה. תנה:

עזרת. כמו עזרה:

פסוק יד
חיל. כח ואומץ:

יבוס. ענין רמיסה ודריסה כמו כפגר מובס (ישעיה יד):

פרק קט

פסוק א
תחרש. ענין שתיקה כמו החרש יחרש (במדבר ל):

פסוק ד
ישטנוני. מלשון שטנה וענינו איבה ושנאה:

פסוק ו
הפקד. ענין מנוי גזברות:

פסוק יא
ינקש. מל' מוקש:

נושה. המלוה כמו והנושה בא לקחת (מ"ב ד) ויבוזו. לשון בזה ושלל:

יגיעו. העושר הבא ע"י עמל ויגיעה:

פסוק יג
אחריתו. בנו וכן ולא לאחריתו (דניאל יא):

ימח. ענין מחיקה:

פסוק טז
ונכאה. ענין שבירה כמו ונכה רוח (ישעיה סו):

פסוק יח
כמדו. ענין מלבוש מה כמו ומדו בד (ויקרא ו'):

פסוק יט
יעטה. ענין עטיפה וכן עוטה אור כשלמה (לעיל קד):
ולמזח. ענין חגירה כמו ומזיח אפיקים רפה (איוב י"ב:כ"א):

פסוק כ
שוטני. אויבי ושונאי:

פסוק כג
ננערתי. ענין הטרוד והתנועה החזקה כמו חצני נערתי (נחמיה ה) שר"ל הייתי מנענע חצני בתנועה חזקה:

פסוק כד
כחש. ענין רזות:

פסוק כה
יניעון. מלשון תנועה:

פסוק כט
כמעיל. שם מלבוש מה:

פרק קי

פסוק א
הדום. הוא שרפרף הכסא הנתון תחת רגלי היושב כמו והשתחוו להדום רגליו (לעיל צט):

פסוק ב
מטה. ר"ל משען כמטה שנשענין עליה:
רדה. ענין ממשלה כמו וירד מים עד ים (לעיל ע"ב):

פסוק ג
חילך. מל' חיל וכח:
משחר. ענין דרישה כמו משחרי לטרף (איוב כד):

פסוק ד
על דברתי. על ענין כמו על דברת בני אדם (קהלת ג':י"ח) והיו"ד יתירה:

פסוק ה
מחץ. ענין הכאה ופציעה כמו מחצתי ואני ארפא (דברים ל"ב:ל"ט):

פסוק ו
גויות. גופות בני אדם כמו ושבט לגו כסילים (משלי כ"ו:ג'):
רבה. גדולה:

פרק קיא

פסוק א
בסוד. ענין עצה כי נעשית בסוד לבל יגלה, או הוא מל' יסוד כי העצה למעשה היא כמו היסוד להבנין:

פסוק ה
טרף. ענין מזון כמו הטריפני לחם חוקי (שם ל) והושאל ממזון החיה הבאה על ידי טרף:

פרק קיב

פסוק ה
יכלכל. ענין ספוק הצורך כמו וכלכלו את המלך (מ"א ד):

פסוק ח
סמוך. ענין השענה:

פסוק ט
קרנו. חזקו וממשלתו:

פסוק י
יחרק. ענינו שחיקת וטחינת השנים אלו באלו בהתקצף האדם על חבירו כמו ויחרקו שן (איכה ב):

פרק קיג

פסוק ג
ממזרח שמש. ממקום זריחת השמש:
עד מבואו. עד מקום שקיעתו והוא פאת המערב:

פסוק ה
המגביהי. היו"ד יתירה וכן המשפילי מקימי להושיבי מושיבי ואמרו כי תוספת היודי"ן הוא מצחות הל':

פסוק ז
מאשפות. ענין דומן וזבל:

פרק קיד

פסוק א
לועז. כל שפת לשון עם זולת לשון הקודש תקרא לועז ובמשנה קורין אותה ללועזות בלע"ז (מגילה יז):

פסוק ג
יסוב. מלשון סבוב:

פסוק ד
רקדו. קפצו:

פסוק ז
חולי. ענין יצירה כמו באין תהומות חוללתי (משלי ח) והיו"ד נוספת:

פסוק ח
ההופכי. היו"ד יתירה:

אגם מים. הוא מקום כניסת המים:

חלמיש. הוא סלע קשה כמו ושמן מחלמיש צור (דברים ל"ב:י"ג):

למעינו. מל' מעין והוי"ו יתירה:

פרק קטו

פסוק ב
נא. עתה:

פסוק ד
עצביהם. כן תקרא צורת הגלולים:

פסוק ו
יריחון. מלשון ריח:

פסוק ז
ימישון. מלשון משוש ונגיעה בדבר מה וכן אולי ימושני אבי (בראשית כז) יהגו. ענינו קול צפצוף וכן אהגה כיונה (ישעיה לח) ר"ל אפילו קול צפצוף בעלמא אין בהם:
בגרונם. בצוארם:

פסוק יז
דומה. הוא הקבר שהוא מקום דממה ושתיקה ונשמת הרשע כאלו תרד אל הקבר עם הגוף ותאבד עם הגוף ונקרא יורד דומה בעבור זה:

פרק קטז

פסוק ג
אפפוני. ענין סבוב כמו אפפו עלי רעות (לעיל מ):
חבלי. ענין מכאוב כמו צירים וחבלים (ישעיה י"ג):
ומצרי. מלשון צרה:

פסוק ד
אנה. ענין בקשה והודאה כמו אנא חטא העם (שמות ל"ב:ל"א) וההי"א הוא במקום האל"ף:

פסוק ו
פתאים. מלשון פתי וסכל:

פסוק ז
למנוחיכי. היו"ד יתירה וכן עליכי:

פסוק ח
חלצת. ענין הוצאה ושליפה כמו בצרה קראת ואחלצך (לעיל פ"א):

פסוק יא
בחפזי. מלשון חפזון:
כוזב. משקר:

פסוק יב
תגמולוהי. תגמוליו ועל דרך לשון ארמי עלוהי כמו עליו:

פסוק יד
נא. כמו עתה וחוזר הוא על מלת אשלם:

פסוק טו
יקר. עניינו קשה וכן ויקר פדיון נפשם (לעיל מ״ט):

פסוק טז
אנה. הוא כענין הודאה בין הודאה על החסד ובין הודאה ובקשה על חטא כמו אנא חטא העם הזה (שמות ל״ב:ל״א):

פתחת. ענין התרת הקשר:

למוסרי. קשורי רצועי המאסר כמו ומוסרות ערוד מי פתח (איוב ל״ט:ה׳):

פסוק יט
בתוככי. היו״ד יתירה:

פרק קיח

פסוק ה
המצר. מל׳ צר ודחק:

פסוק י
אמילם. ענין כריתה כמו ימולל ויבש (לעיל צ):

פסוק יב
כדבורים. שם מין שרץ העוף שעושים הדבש:

דעכו. ענין ניתור וקפיצה והוא כבוי האש שהשלהבת קופצת ממנה וכן ידעך נרו (משלי כ):

פסוק יד
עזי. ענין חוזק והיו״ד יתירה:

וזמרת. מלשון זמר ושבח:

ויהי לי. כמו היה לי וכן ויעזוב את עבדיו (שמות ט׳:כ״א) ומשפטו עזב:

פסוק טו
חיל. מלשון כח ואומץ:

פסוק כא
עניתני. מלשון עניה ותשובה:

פסוק כב
פנה. זוית:

פסוק כג
נפלאת. מכוסה ונעלם כמו והוא פלאי (שופטים יג):

פסוק כד
נגילה. מלי גילה ושמחה:

פסוק כז
אסרו. קשרו:

חג. הקרבן נקרא חג על כי רוב הקרבנות באים בחג:

בעבותים. בחבלי עבות:

קרנות. הם הבליטות שבראש המזבח:

פרק קיט

פסוק א
אשרי. ענינו הלול ושבח:

תמימי. מלשון תם:

פסוק ב
נוצרי. שומרי:

עדותיו. הם המצות שהם לעדות על חדוש העולם כשבת ומועדים וכיוצא:

פסוק ה
אחלי. ענין בקשה כמו אחלי אדוני לפני הנביא (מ"ב ה):

פסוק י
תשגני. מלשון שגגה ומשגה:

פסוק יא
צפנתי. ענין הטמנה:

פסוק טו
אשיחה. ענין דבור:

פסוק טז
אשתעשע. ענינו התעסקות בדבר מה לשמוח כמו ושעשע יונק (ישעיה יא):

פסוק יח
גל. מלשון גלוי:

פסוק כ
גרסה. ענין שבירה כמו ויגרס בחצץ שני (איכה ג׳:ט״ז):
לתאבה. כמו לתאוה:

פסוק כא
השוגים. מלשון שוגג ומשגה:

פסוק כב
גל. גלגל וסבב:
ובוז. בזיון:

פסוק כח
דלפה. ענין הטפה כמו דלף טורד (משלי כז):
מתוגה. מל׳ יגון:

פסוק לב
ארוץ. מל׳ ריצה ורדיפה:

פסוק לג
הורני. ענין למוד כמו את מי יורה דעה (ישעיהו כ״ח:ט׳):
עקב. ענין סוף ואחרית ע״ש שהעקב הוא סוף הגוף ובעבור זה יקרא גם השכר בלשון עקב כמ״ש והיה עקב תשמעון (דברים ז׳:י״ב) כי השכר הוא סוף המעשה:

פסוק לה
בנתיב. ענין שביל ומסילה:

פסוק לו
בצע. אהבת הממון כמו שונאי בצע (שמות יח):

פסוק לט
יגורתי. ענין פחד כמו ויגר מואב (במדבר כ״ב):

פסוק מג
תצל. ענין הסרה וכן אשר הציל אלהים מאבינו (בראשית לא):

פסוק נא
הליצוני. מלשון לץ:

פסוק נג
זלעפה. ענין בעתה ורעדה כמו ורוח זלעפות (לעיל יא):

פסוק נח
חליתי. ענין בקשה כמו ויחל משה (שמות לב):

פסוק ס
חשתי. ענין מהירות כמו ימהר יחישה מעשהו (ישעיהו ה':י"ט):
התמהמהתי. ענין התעכבות כמו אם יתמהמ' חכה לו (חבקוק ב':ג'):

פסוק סא
חבלי. ענין סיעה וחבורה כמו חבל נביאים (ש"א י'):
עודני. ענין ביזה ושלל כמו בבקר יאכל עד (בראשית מא):

פסוק סז
אענה. מלשון עינוי:

פסוק סט
טפלו. ענין חבור כמו ותטפול על עוני (איוב י"ד:י"ז):

פסוק ע
טפש. ענין שומן כי השמן לב העם הזה (ישעיהו ו':י') תרגומו טפש לבא ומזה קראו לכסיל טפש:

פסוק עד
יחלתי. קויתי:

פסוק עח
עותוני. מלשון עון:

פסוק פא
כלתה. ענין תאוה וחשק כמו נכספה וגם כלתה נפשי (לעיל פד):

פסוק פב
כלו עיני. המתאוה לדבר מה ומתאחרת לבוא נקרא בלשון המקרא כליון עינים כמו ועיניך רואות וכלות וגו' (דברים כ"ח:ל"ב):

פסוק פג
כנאד. שם כלי ישימו בו היין:
בקיטור. ענין עשן והבל כמו כקיטור הכבשן (בראשי' יט):

פסוק פה
כרו. חפרו:
שיחות. בורות כמו כרו לפני שיחה (לעיל נו):

פסוק צה
קוו. מלשון תקוה:

פסוק קא
כלאתי. מנעתי כמו ויכלא הגשם (בראשית ח):

פסוק קב
הורתני. ענין למוד:

פסוק קג
נמלצו. מל' מליצה:

לחכי. מלשון חיך:

פסוק קה
לנתיבתי. ענין שביל ומסילה:

פסוק קז
נעניתי. ענין הכנעה כמו לענות מפני (שמות יד):

פסוק קי
פח. רשת הלוכד:

תעיתי. הסר מדרך הישר והולך בדרך אחר קרוי תועה:

פסוק קיב
עקב. ענין סוף כעקב שהוא סוף הגוף:

פסוק קיג
סעפים. ענין מחשבה כמו על שתי הסעיפים (מ"א י"ח):

פסוק קטו
מרעים. רשעים:

פסוק קטז
משברי. ענין תוחלת ותקוה כמו שברו על ה' (לקמן קמו):

פסוק קיז
ואשעה. ענין ספור כי ויספר תרגומו ואשתעי וכן ונשתעה ונראה יחדו (ישעיהו מ"א:כ"ג):

פסוק קיח
סלית. ענין רמיסה כמו סלית כל אבירי:

שוגים. מלשון שגגה:

תרמיתם. ענין ערמה כמו ותרמית לבם (ירמיה יד):

פסוק קיט

סיגים. כסיגים והוא פסולת הכסף:

השבת. ענין ביטול:

פסוק קכ

סמר. מלשון מסמר ויתד ועניינו התקשות וכן תסמר שערת בשרי (איוב ד׳:ט״ו):

פסוק קכא

לעושקי. מל׳ עושק וגזל:

פסוק קכב

ערוב. ענין מתיקות כמו קולך ערב (ש״ה ב) ור״ל היטיב והכשר וכן ה׳ עשקה לי ערבני (ישעיהו ל״ח:י״ד):

פסוק קכג

עיני כלו. תאוה המתאחרת קרוי כליון עינים:

פסוק קכז

ומפז. הוא הזהב הטוב:

פסוק קכח

ישרתי. מלשון ישר:

פסוק קכט

פלאות. מכוסה ונעלם כמו והוא פלאי (שופטים י״ג):

פסוק קל

פתיים. כסילים:

פסוק קלא

פערתי. ענין פתיחה כמו ופערה פיה (ישעיה ה):

ואשאפה. ענייני ההמשכה אל בית הבליעה כמו שאפה רוח (ירמיה ב):

יאבתי. כמו תאבתי והוא ענין תאוה:

פסוק קלג

פעמי. ענין צעדה והלוך:

און. ענין דבר שאין בו ממש והם החטאי׳ והעונות:

פסוק קלו
פלגי מים. אמות המים ויקראו כן ע"ש שדרכם להתפלג ולהתפרד ללכת אילך ואילך:

פסוק קלט
צמתתני. ענין כריתה כמו יצמיתם ה' (לעיל צד):

קנאתי. ענין כעס כמו הם קנאוני בלא אל (דברים ל"ב:כ"א):

פסוק קמ
צרופה. ענין הזכות והטוהר מבלי פסולת ומושאל הוא מלשון צרוף כסף:

פסוק קמא
צעיר. ענייני קטן ושפל:

פסוק קמג
ומצוק. מלשון צוקה וצרה:

פסוק קמז
בנשף. בלילה כמו את נשף חשקי (ישעיהו כ"א:ד'):

ואשועה. ואצעק:

פסוק קמח
אשמורות. חלק מחלקי הלילה קרוי אשמורה כמו ויהי באשמורת הבוקר (שמות י"ד:כ"ד):

פסוק קנ
זמה. ענין דבר תיעוב ומעשה רעה כמו זמה היא (ויקרא כ):

פסוק קנג
וחלצני. ענין הוצאה ושליפה כמו חלוץ הנעל (דברים כה):

פסוק קנח
ואתקוטטה. ענין מריבה כמו אקוט בדור (לעיל צה):

פסוק קסב
שלל רב. בזה רבה וגדולה:

פסוק קסג
ואתעבה. מלשון תעוב:

פסוק קסו
שברתי. ענין תקוה כמו שברו על ה' (לקמן קמו):

פסוק קעא
תבענה. ענין אמירה כמו יביע אומר (לעיל יט):

פסוק קעב
תען. ענין הרמת קול כמו וענו הלוים וגו' קול רם (דברים כז):

פסוק קעד
תאבתי. ענין תאוה:

פרק קכ

פסוק ד
שנונים. חדודים כמו שננו כחרב לשינם (לעיל סד):

פסוק ה
משך. שם אומה ונזכרת בתורה וקדר הם ממלכות ישמעאל ורוב הגולה המה ביניהם:

פרק קכא

פסוק א
למעלות. כמו המעלות והלמ"ד במקום ה"א הידיעה:

אל ההרים. כמו על ההרים מאין. מאיזה מקום וכן מאין אתם (בראשית כט):

פסוק ג
למוט. מלשון נטיה ומעידה:

ינום. מלשון תנומה והוא שינה מועטת וקלה:

פרק קכב

פסוק ו
ישליו. מלשון שלוה:

פסוק ז
בחילך. היא החומה הנמוכה אשר מחוץ להחומה הגבוהה וכן ויאבל חיל וחומה (איכה ב':ח'):

בארמנותיך. ענין היכלות ופלטרין:

פרק קכג

פסוק א
היושבי. היו"ד יתירה:

פסוק ב
גברתה. היא אשת האדון כמו מפני שרי גברתי (בראשית יז):

פסוק ד
השאננים. ענין ההשקט והמנוחה כמו שאנן מואב (ירמיה מח):
לגאיונים. היא מלה מורכבת מלשון גאוה ומלשון אונאה וגזל כמו ואיש לא יונה (יחזקאל י"ח:ז'):

פרק קכה

פסוק ג
שבט. ענין ממשלה על כי ביד המושל שבט המוסר לייסר המחויב וכן לא יסור שבט מיהודה (בראשית מ"ט:י'):
גורל. הנחלה שנפל לגורלם לחלקם ועל כי על פי רוב מחלקים נחלה בגורל אמר לשון גורל:

פסוק ה
והמטים. מלשון נטיה:
עקלקלותם. ענין עקמימות כמו ארחות עקלקלות (שופטים ה):

פרק קכו

פסוק א
בשוב. מלשון השבה:
שיבת. מלשון שבי:

פסוק ד
שובה. מלשון השבה:
שביתנו. מלשון שבי:
כאפיקים. ענייננו מים הנגרים בחוזק כמו אפיקי מים (לעיל מב):
בנגב. ענין יובש כמו ארץ הנגב נתתני (יהושע טו):

פסוק ו
משך. מלשון משיכה והולכה:
אלומותיו. ענין אגודות תבואה כמו מאלמים אלומים (בראשית לז):

פרק קכז

פסוק א
שקד. ענין המהירות והשתדלות כמו שקדו ושמרו (עזרא ח):

פסוק ב
מאחרי. מלשון איחור והעכבה:
שבת. מלשון ישיבה:
לידידו. מלשון נדידה:
שנא. כמו שנה בה"א:

פסוק ה
אשפתו. הוא הנרתק אשר ישימו בו את החיצים וכן אשפתו כקבר פתוח (ירמיהו ה':ט"ז):
בשער. דרך החכמים והשופטים לשבת בשער וכן אמת ושלום שפטו בשעריכם (זכריה ח':ט"ז):

פרק קכח

פסוק ג
בירכתי. ענייננו עבר וצד כירך הזה שהוא בצד האדם וכן על ירך המזבח (ויקרא ד):
כשתילי זיתים. כנטיעות של זיתים כמו והיה כעץ שתול (לעיל א):

פרק קכט

פסוק ב
יכלו. מלשון יכולת:

פסוק ג
גבי. כן נקרא אחורי הגוף כמו וכל בשרם וגביהם (יחזקאל י'):
למעניתם. הוא הקו אשר יחרוש החורש באורך השדה וחוזר וחורש אצלו כמדתו עד כלות השדה וכן כבחצי מענה צמד שדה (ש"א י"ד):

פסוק ד
קצץ. ענין כריתה וחתוך כמו וקצץ פתילים (שמות לט):

פסוק ה
ויסוגו אחור. ענין החזרה לאחור כמו לא נסוג אחור (ש"ב א):

פסוק ו
כחציר. כעשב:

שקדמת. מל' קודם:

שלף. ענין תלישה והוצאה ממקומו כמו שלף איש נעלו (רות ד):

פסוק ז
וחצנו. שולי הבגד יקרא חוצן וגם חצני נערתי (נחמיה ה':י"ג):

מעמר. אגודת השבלים כמו ושכחת עומר (דברים כג):

פרק קל

פסוק ב
קשובות. ענין שמיעה:

פסוק ד
תורא. מל' מורא:

פסוק ו
משומרים. מל' שומר או הוא ענין תקוה והמתנה כמו ואביו שמר את הדבר (בראשית לז):

פרק קלא

פסוק ב
שויתי. מל' שוה:

ודוממתי. מל' דמיון:

כגמול. ענינו תינוק הנעתק מקרוב משדי האם כמו ויגדל הילד ויגמל (שם כא):

פרק קלב

פסוק ב
לאביר. ענין חוזק כמו ומשך אבירים בכחו (איוב כד):

פסוק ג
ערש. מטה כמו ערשו ערש ברזל (דברים ג׳:י״א):
יצועי. מל׳ מצעות המטה כמו חללת יצועי (בראשי׳ מט):

פסוק ד
לעפעפי. הוא אישון העין:
תנומה. היא שינה קלה:

פסוק ז
להדום. הוא שרפרף הכסא הנתון תחת רגלי האדם כשהוא יושב וכן הדום לרגליך (לעיל קי׳):

פסוק יג
אוה. אויתיה מל׳ תאוה וחשק כמו נפשו אותה ויעש (איוב כ״ג:י״ג):

פסוק יז
קרן. המלה ההיא הושאל לממשלה והתחזקות ע״ש שבעלי הקרנים יתחזקו בהם בהלחמם עם מי:
ערכתי. ענין סדור:

פסוק יח
יציץ. מלשון נצוצות וענינו הארה וזריחה וכן ונוצצים כעין נחושת קלל (יחזקאל א׳:ז׳):
נזרו. כתרו כמו את הנזר (מ״ב יא):

פרק קלג

פסוק א
נעים. ענין ערבות ומתיקות:

פסוק ב
מדותיו. מלבושיו כמו מדו בד (ויקרא ו):

פרק קלה

פסוק ד
לסגולתו. ענין אוצר נחמד כמו וסגולת מלכים (קהלת ב):

פסוק ו
תהומות. עומק המים:

פסוק ז
נשיאים. עננים ע"ש שמנשאים עצמן למעלה וכן נשיאים ורוח וגשם אין (משלי כ"ה:י"ד):

פסוק ט
בתוככי. היו"ד יתירה והוא כמו בתוכך וכאילו ידבר למצרים לנוכח:

פסוק יא
לסיחון. את סחון כמו הרגו לאבנר (ש"א ג):

פסוק טו
עצבי. כן תקרא הצורות גלולים כי מעצבת לב עובדיה קורא אליה ואינו נענה:

פסוק יז
יאזינו. ענין שמיעה והוא מלשון אוזן:

פרק קלו

פסוק ו
לרוקע. ענין שטיחה ופרישה כמו וצורף בזהב ירקענו (ישעיהו מ':י"ט):

פסוק יג
לגוזר. ענין כריתה וחתוך כמו וזרו את הילד (מ"א ג'):

פסוק טו
ונער. ענין תנועה חזקה כמו חצני נערתי (נחמיה ה):
וחילו. מל' חיל וצבא:

פסוק כד
ויפרקנו. הוא תרגום של ישועה וכן פורק אין מידם (איכה ה':ח'):

פרק קלז

פסוק ב
ערבים. שם אילן סרק הגדל אצל הנחלים כמו וערבי נחל (ויקרא כג):
תלינו. מלשון תליה:

פסוק ג
שובינו. מל' שבי:
ותוללנו. מל' הוללות ולעג וכן מהוללי בי נשבעו (לעיל ק"ב):

פסוק ו
על ראש. כמו בראש וכן עמדתם על חרבכם (יחזקאל ל"ג:כ"ו) ומשפטו בחרבכם:

פסוק ז
ערו. ענין חורבן והשחתה כמו ערות יסוד (חבקוק ג'):

פסוק ח
בת בבל. עדת בבל:

השדודה. מלשון שדידה וגזל:

שגמלת. לפעמים יאמר לשון גמול על תחלת עשיית הרעה וכן ואם גומלים אתם עלי (יואל ד':ד'):

פסוק ט
ונפץ. ענין השבירה עם הרצוץ והפזור כמו ונפוץ הכדים (שופטים ז':י"ט):

עולליך. בניך הקטנים כמו עוללים ויונקים (לעיל ח'):

פרק קלח

פסוק ג
תרהיבני. ענין התחזקות כמו ורהבם עמל ואון (לעיל צ):

פסוק ו
יידע. ייסר כמו ויודע בהם את אנשי סוכות (שופטים ח':ט"ז):

פסוק ח
יגמור. מלשון גמר והשלמה:

בעדי. עלי:

תרף. מל' רפיון:

פרק קלט

פסוק ב
בנתה. מלשון בינה:

לרעי. ענין מחשבה כמו וברעיון לבו (קהלת ב):

פסוק ג
ארחי. דרכי:

ורבעי. ענין רביצה והוא השכיבה לנוח כמו ותרבץ תחת בלעם (במדבר כג) תרגומו ורבעת וקרוב לו לא תרביע כלאים (ויקרא י״ט:י״ט):
זרית. ענין סבוב והוא מלשון זר זהב (שמות כ״ה):
הסכנתה. ענין ההרגל כמו ההסכן הסכנתי (במדבר כג):

פסוק ד
מלה. ענין דבור:

פסוק ה
צרתני. מלשון מצור וסבוב:
ותשת. ענין שימה:

פסוק ו
פליאה. מכוסה כמו והוא פלאי (שופטים יג):
נשגבה. חזקה:
אוכל. מל׳ יכולת:

פסוק ז
אנה. להיכן:
מרוחך. ענין כעס כמו אל תבהל ברוחך (קהלת ז):

פסוק ח
אסק. אעלה כמו והוסק דניאל מן גובא (דניאל ז):
ואציעה. מלשון מצע ומשכב:
הנך. הנה אתה:

פסוק י
תנחני. ענין הנהגה:

פסוק יא
ישופני. ענין חשך כמו על הרי נשף (ירמיהו י״ג:ט״ז):
בעדני. נגדי:

פסוק יג
קנית. יש קנין שאין שם מכירה כמו קונה שמים (בראשית יד):
כליותי. הם היועצות לאדם:
תסכני. מל׳ סכך וכסוי:

פסוק יד
נפליתי. מל' פלא ודבר מכוסה:

פסוק טו
לא נכחד. לא נעלם כמו לא נכחד מאדוני (שם מז):
עצמי. ענין עצמות הדבר ותכונתו כמו הגישו עצמותיכם (ישעיה מא):
עשיתי. מל' עשיה רוקמתי. דימה יצירת הולד בבשר וגידים למעשה הרקמה שנעשה על פנים רבים ומהלכים מסתבכים:

פסוק טז
גלמי. ענין דבר שלא נגמרה מלאכתו ובדרז"ל גולמי כלי עץ (חולץ כה):

פסוק יז
יקרו. מל' יקר וחשוב:
רעיך. מל' רעיון ומחשבה:
עצמו. ענין רבוי כמו עצמו לי אלמנותיו (ירמיה טו):

פסוק יט
אם תקטול. אשר תהרוג:

פסוק כ
יומרוך. ענין רוממות וכן את ה' האמרת (דברים כו) ובא היו"ד במקום אל"ף וכן ובכבודם תתיימרו (ישעיה סא):
למזמה. ענין דבר תועבה ומעשה רעה וכן זמה היא (ויקרא כ'):
נשוא. ענין הרמה:
עריך. שונאיך כמו ויהי ערך (ש"א כ"א):

פסוק כג
בחנני. ענין חקירה הוא כצורף הבוחן כסף לחקור הטובה היא:
שרעפי. ענין מחשבה כמו ברוב שרעפי בקרבי (לעיל צד):

פסוק כד
ונחני. נהגני:
בדרך עולם. המיתה נקרא כן כמו הנה אנכי הולך בדרך כל הארץ (מ"א ב) וכמו כי הולך האדם אל בית עולמו (קהלת יא):

פרק קמ

פסוק ב
חלצני. ענין הוצאה ושליפה:

פסוק ג
יגורו. ענין אסיפה כמו יגורהו בחרמו (חבקוק א):

פסוק ד
שננו. חדדו:

חמת. ארס כמו חמת זוחלי עפר (דברים ל"ב:כ"ד):

עכשוב. הוא מין פתן ונחש:

פסוק ה
פעמי. רגלי על שם שצועדים בהם כמו פעמי דלים (ישעיה כו):

פסוק ו
וחבלים. מיתרי הפח:

ליד. למקום:

מעגל. שביל ומסלה כמו ינחני במעגלי צדק (לעיל כג):

פסוק ח
סכותה. מלשון סכך וכסוי:

נשק. בכלי נשק ועניינו בכלי זיין:

פסוק ט
מאויי. מלשון תאוה וחשק:

זממו. מחשבתו כמו כאשר זמם (דברים יח):

תפק. ענין ההוצאה כמו ויפק רצון מה' (משלי ט'):

פסוק יא
ימוטו. מלשון נטיה:

במהמורות. כמו ובמהמורות ועניינו שוחות עמוקות ובדרז"ל בראשונה היו קוברין אותה במהמורות וכו' (ירושלמי מ ק פ"ג):

פסוק יד
את פניך. לפניך:

פרק קמא

פסוק א
חושה. ענין מהירות כמו לעזרתי חושה (לעיל כב):

פסוק ב
מנחת ערב. מענין תשורה:

פסוק ג
דל. ענין הרמה כמו דלו עיני למרום (ישעיה לח):

פסוק ד
להתעולל עלילות. ענין פועל ומעללים כמו אשר עולל לי (איכה א):

אישים. אנשים:

אלחם. מל' לחם ועניינו מאכל כי כל דבר מאכל נקרא בשם לחם:

במנעמיהם. מלשון נעימות וענינו מתוק וערב:

פסוק ה
יהלמני. ענין הכאה המשברת כמו והלמה סיסרא (שופטים ה):

יני. ענין הסרה ומניעה כמו כי הניא אביה (במדבר ל':ו'):

פסוק ו
נשמטו. ענין החזרה ממקומו כמו שמטו הבקר (ש"ב ו):

שופטיהם. הם שרי שאול ששפטו עליו המיתה כי חשבוהו למורד במלכות:

פסוק ז
פולח ובוקע. הם אחת בשמות נרדפים כמו יפלח כליותי (איוב ט"ז:י"ג) וכן דרך המקרא לכפול בשמות נרדפים כמו אדמת עפר (דניאל י'ב):

פסוק ח
תער. ענין שפיכה והרקה כמו ותער כדה (בראשית כד):

פסוק י
במכמוריו. ענייני פח ורשת כמו ויאספהו במכמרתו (חבקוק א):

פרק קמב

פסוק ג
שיחי. ענין ספור התלאות:

פסוק ד
בהתעטף. כשהאדם בצרה הוא מעונה וכפוף וכאילו מעוטף קצת הגוף בקצתו ורוחו בקרבו גם היא כאילו מתעטף:
נתיבתי. ענין שביל ומסילה:

פסוק ה
הבט ימין. כמו הבט ימין ושמאל כי מהאחד יובן האחר ואחז דרך קצרה:

פסוק ז
אמצו. חזקו:

פסוק ח
יכתירו. מלשון כתר:

פרק קמג

פסוק ג
דכא. ענין שבר וכתיתה:
חיתי. היא הנפש כמ"ש ויהי האדם לנפש חיה (בראי ב):

פסוק ד
ישתומם. ענין תמהון ומושתק כמו ואשב וגו' משמים בתוכם (יחזקאל ג'):

פסוק ה
הגיתי. ענין מחשבה כמו והגיון לבי (לעיל יט):
אשוחח. מלשון שיחה ודבור:

פסוק ו
עיפה. לפי שהעיף הוא צמא למים לזה אמר לשון עיפה בדרך שאלה על הארץ הצמאה שלא ירד בה המטר:

פסוק י
רוחך. ענין רצון כמו הנני נותן בו רוח (ישעיהו ל"ז:ז'):

פסוק יב
תצמית. תכרית כמו וברעתם יצמיתם (לעיל נד):

פרק קמד

פסוק א
צורי. מל' צור סלע ר"ל חזקי:
לקרב. ענין מלחמ' כמו קרבות יחפצו (לעיל סח):

פסוק ב
ומצודתי. ענייני מבצר חזק:
הרודד. ענין שטיחה ורקיעה כי וירקעו את פחי הזהב (שמות ל"ט:ג') ת"א ורדידו וכן לרד לפניו גוים (ישעיהו מ"ה:א'):

פסוק ג
ותדעהו. הוא ענין חיבה כמו ידעתיך בשם (שמות ל"ג:י"ב) כי המחבב למי הוא יודעו ומכירו:

פסוק ד
דמה. מל' דמיון:

פסוק ו
ברוק ברק. ר"ל שלח את הברק:
ותפיצם. ענין פזור:
ותהמם. מלשון מהומה:

פסוק ז
פצני. ענין פתיחה כמו פציתי פי (שופטים יב) ור"ל פתח אותי מן המאסר והסכנה:

פסוק יב
מחוטבות. ענין כריתה וחתוך כמו מחוטב עציך (דברים כט):
תבנית. דמות:

פסוק יג
מזוינו. מל' זויות:
מפיקים. מוציאם כמו ויפק רצון (משלי ח':ל"ה):
מזן. מלשון הזנה ומזון:

פסוק יד
אלופינו. הם השוורים וכן שגר אלפיך (דברים ז):
מסבלים. ענין טעינת משא כמו נושא סבל (מ"א ה):

פרץ. מלשון פרצה:
צוחה. ענין הצעקה על הצרה וכן וצוחת ירושלים עלתה (ירמיהו י״ד:ב׳):

פסוק טו
אשרי. ענין שבח כמו אשרי האיש (לעיל א):

פרק קמה

פסוק ה
אשיחה. מלשון שיחה ודבור:

פסוק ו
ועזוז. מלשון עוז וחוזק:

פסוק ז
יביעו. ידברו כמו יום ליום יביע אומר (לעיל יט):

פסוק יד
וזוקף. ענין הרמה:
הכפופים. ענין השחיה למטה וכן ה׳ זוקף כפופים (לקמן קמו):

פסוק טו
ישברו. ענין תקוה כמו כולם אליך ישברון (לעיל קד):

פסוק יט
שועתם. צעקתם:

פרק קמו

פסוק ד
עשתנותיו. מחשבותיו כמו יתעשת האלהים לנו (יונה א׳:ו׳):

פסוק ה
שברו. תקותו:

פסוק ז
לעשוקים. לנגזלים:

פסוק ח
פוקח. ענין פתיחה כמו לפקוח עינים עורות (ישעיה מב):

פסוק ט
יעודד. ענין רוממות וחוזק כמו ואנחנו קמנו ונתעודד (לעיל כ) יעות. מלשון עיוות ועקום:

פרק קמז

פסוק א
נאוה. מלשון נאה ויפה כמו לישרים נאוה תהלה (לעיל לג):

פסוק ב
יכנס. מלשון הכנסה ואסיפה וכן והמסכה צרה כהתכנס (ישעיה נח):

פסוק ג
ומחבש. ענין קשירת המטלית על המכה כמו ולנשברת תחבש (יחזקאל ל"ד):

פסוק ד
מונה. מלשון מנין:

פסוק ו
מעודד. ענין רוממות וחוזק:

עדי ארץ. עד ארץ:

פסוק ז
ענו. ענין הרמת קול כמו וענו הלוים וגו' קול רם (דברים כ"ז:י"ד):

פסוק ח
בעבים. בעננים:

חציר. דשא ועשב:

פסוק י
בשוקי. שוק הרגל:

פסוק יא
המיחלים. המקוים:

פסוק יג
בריחי. כעין מטה ישימו אותו ברוחב השער לסגרו:

פסוק יד
חלב. מיטב כמו ואכלו את חלב הארץ (בראשית מ"ה:י"ח):

פסוק טו
ירוץ. ענין מהירות ההליכה:

פסוק טז
כפור. כמו שלג נופל הוא בשחר בימי הקור וכן וכפור שמים מי ילדו (איוב ל"ח:כ"ט):

פסוק יז
קרחו. הוא הגליד הנקפה והנקרש על פני המים בימי הקור וכן מבטן מי יצא הקרח (שם):

כפתים. ענין חתיכות כמו פתות אותה פתים (ויקרא ב':ו'):

קרתו. מלשון קור וצנה:

פסוק יח
וימסם. מלשון המסה והמגה:

ישב. מלשון נשיבה והפחה כמו כי רוח ה' נשבה בו (ישעיהו מ':ז'):

יזלו. מלשון הזלה ונטיפה:

פסוק כ
בל. ענינו כמו לא:

פרק קמח

פסוק ו
לעד לעולם. כפל המלה בשמות נרדפים וכן אדמת עפר (דניאל יב):

חק. ענינו כמו גזרה:

פסוק ז
תנינים. הן מין דגים גדולים שבים:

תהומות. עומק הים:

פסוק ח
וקיטור. הוא האד העולה מן הארץ דומה הוא לעשן:

פסוק י
רמש. ענין הזזה ממקום למקום וכן שם רמש ואין מספר (לעיל קד):

פסוק יא
לאמים. עמים:

פסוק יד
קרן. השאילו המלה ההיא להתחזקות וממשלה על כי בעלי הקרן יתחזקו בו בהלחמם עם מי:

פרק קמט

פסוק ב
בעושיו. בהמגדל ומרומם אותנו כמו הוא עשנו (לעיל ק):
יגילו. ישמחו:

פסוק ג
במחול בתוף וכנור. שמות כלי נגון:

פסוק ד
יפאר. מלשון פאר ויופי:

פסוק ה
יעלזו. ישמחו:

פסוק ו
בגרונם. בצוארם:
פיפיות. חדוד החרב נקרא פה כמו ולה שתי פיות (שופטים ג):

פסוק ז
תוכחות. ענין משפט יסורים כמו והוכח במכאוב (איוב לג):

פסוק ח
לאסור. ענין קשירת המאסר:
בזקים. מין כבלים ושלשלאות כמו והוא אסור בזקים (ירמיהו מ':א'):
בכבלי. כעין שלשלאות:

פסוק ט
הדר. ענין יופי:

פרק קנ

פסוק א
עזו. ענין חוזק:

פסוק ד

במנים ועוגב. שמות כלי נגון:

פסוק ה

בצלצלי שמע. הם שני כלי נחושת ומקישים זה בזה ומשמיעי' קול בהקשתן וכמ"ש במצלתים נחושת להשמיע (דה"א כו) ובמשנה הקיש בן ארזא בצלצל (תמיד פ"ז):
בצלצלי תרועה. הם החצוצרות המשמיעים הרעשת קול תרועה כי צלצל הוא ענין הרעשת קול וכן לקול צללו שפתי (חבקוק ג':ט"ז) שהיא הרעשה מועטת: